

การมีส่วนร่วมในการปรับตัวของชุมชนสู่ชีวิตวิถีใหม่ ในสถานการณ์การระบาดของโรคโควิด-19

จังหวัดสุราษฎร์ธานี จังหวัดระนอง และจังหวัดชุมพร

Participation in Community's Adaptation to the New Normal Lifestyle
in Situation of the COVID-19 Epidemic in Surat Thani Province,
Ranong Province and Chumphon Province

นรา พงษ์พานิช^{1*}, เตชธรรม สังข์คร²

พงษ์ศักดิ์ นพรัตน์³ และ เบญญา จริยวิจิตร⁴

Nara Phongphanich^{1*}, Techadham Sangkhorn²

Pongsak Noparat³ and Benya Jariyawijit⁴

มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี

Suratthani Rajabhat University, Thailand

**Corresponding Author*

E-mail: *pnarascap@gmail.com

Received May 24, 2023; **Revised** July 2, 2023; **Accepted** July 19, 2023

Abstract

The objectives of this research are as follows: 1) to monitor the lifestyle behavior, adaptation, and learning of the people in the situation of the spread of the COVID-19 for the adaptation of the new normal community in Surat Thani, Ranong and Chumphon provinces; 2) to support the survey of people's opinions on the prevention and solution of the spread of the COVID-19; 3) to develop the learning process for the adaptation of the new normal community; and 4) to provide a recommendation for the laying of together preventive measures between the Suratthani Rajabhat University (SRU) and related agencies in Surat Thani, Ranong, and Chumphon provinces. The target groups of the study are divided into 5 groups: 1) SRU students or their families affected by the COVID-19 outbreak, and domiciled or live in the three provinces; 2) The general population who can answer online questionnaires; 3) households distributed in the three provinces; 4) administrators and community leaders; and 5) the group responsible for public relations involved. In conclusion, the

results showed that people and related agencies in the three provinces learned how to deal with the COVID-19 outbreak, such as frequent handwashing, wearing a face mask all the time, leaving the house social distancing of at least 1 meter, creating a network of volunteers, elevating measures to deal with emerging epidemics, etc.

Keywords: Participation; Adaptation; New Normal; COVID-19

บทคัดย่อ

การศึกษานี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ติดตามพฤติกรรมการใช้ชีวิต การปรับตัว และการเรียนรู้ของประชาชนในสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ผ่านการปรับตัวของชุมชนวิถีใหม่ในพื้นที่จังหวัดสุราษฎร์ธานี จังหวัดระนอง และจังหวัดชุมพร 2) สนับสนุนการสำรวจความคิดเห็นของประชาชนเกี่ยวกับการป้องกันและแก้ไขปัญหาการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 3) พัฒนาระบบการสร้างการเรียนรู้ในการปรับตัวของชุมชนวิถีใหม่ และ 4) จัดทำข้อเสนอแนะแนวทางการวางมาตรการป้องกันร่วมกันระหว่างมหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานีและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในพื้นที่ทั้ง 3 จังหวัดข้างต้น โดยกลุ่มเป้าหมายของการศึกษาแบ่งเป็น 5 กลุ่ม ได้แก่ 1) กลุ่มนักศึกษาของมหาวิทยาลัยฯ หรือครอบครัวที่ได้รับผลกระทบจากสถานการณ์การระบาดของโรคโควิด-19 และมีภูมิลำเนาหรืออาศัยอยู่ใน 3 จังหวัด 2) กลุ่มประชาชนทั่วไปที่สามารถตอบแบบสอบถามออนไลน์ได้ 3) กลุ่มครัวเรือนที่กระจายอยู่ใน 3 จังหวัด 4) กลุ่มผู้บริหาร ผู้นำชุมชน และ 5) กลุ่มผู้รับผิดชอบในการประชาสัมพันธ์ที่มีส่วนเกี่ยวข้อง ผลการวิจัยพบว่า ประชาชนและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องใน 3 จังหวัดเกิดการเรียนรู้ในการรับมือกับโรคโควิด-19 เช่น การล้างมืออย่างถูกวิธีบ่อยครั้ง การสวมใส่หน้ากากอนามัยตลอดเวลาเมื่อออกจากบ้าน การเว้นระยะห่างทางสังคม อย่างน้อย 1 เมตร การสร้างเครือข่ายอาสาสมัคร การยกระดับมาตรการจัดการกับโรคระบาดอุบัติใหม่ เป็นต้น

คำสำคัญ: การมีส่วนร่วม; การปรับตัว; วิถีใหม่; โรคโควิด-19

บทนำ

ต้นปี พ.ศ. 2563 องค์การอนามัยโลกได้ประกาศภาวะฉุกเฉินด้านสาธารณสุขระหว่างประเทศ (Public Health Emergency of International Concern – PHEIC) โดยมีสาเหตุมาจากการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) หรือ โรคโควิด-19 ซึ่งแพร่ระบาดไปทั่วโลก สำหรับประเทศไทยได้ดำเนินการและออกมาตรการเพื่อป้องกันการแพร่เชื้อ ลดผลกระทบของการระบาดที่มีต่อสังคม ซึ่งขยายวงกว้างตั้งแต่ระดับครอบครัว ชุมชน ไปจนถึงระดับจังหวัดและระดับประเทศ (Donthu & Gustafsson, 2020; Sohrabi et al., 2020) จากสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคโควิด-19 ในช่วงกุมภาพันธ์-พฤษภาคม 2563 ที่ผ่านมา ส่งผลกระทบต่อประชาชนคนไทยในทุกด้าน ได้แก่ ด้านสังคม และสิ่งแวดล้อม ด้านเศรษฐกิจ ด้านสุขอนามัย ด้านการศึกษา ด้านสารสนเทศ (Department of Disease Control, 2020)

จากสถานการณ์ดังกล่าว จึงมีราชกิจจานุเบกษา เล่ม 137 ตอนพิเศษ 102ง ลงวันที่ 1 พฤษภาคม 2563 อ้างถึงคำสั่งนายกรัฐมนตรี ที่ 21/2563 เรื่อง “แต่งตั้งคณะที่ปรึกษาด้านผลกระทบทางเศรษฐกิจและสังคมในศูนย์บริการสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19)” โดยมีวัตถุประสงค์ในการเพื่อจัดตั้งหน่วยงานพิเศษเพื่อปฏิบัติหน้าที่ตามพระราชกำหนด และเพิ่มความเชื่อมั่นการบริหารราชการในสถานการณ์ฉุกเฉิน 2563 ลงวันที่ 25 มีนาคม 2563 ข้อ 2 ซึ่งการปฏิบัติงานของศูนย์ฯ ให้เป็นไปด้วยความเรียบร้อย และสามารถลดผลกระทบทางเศรษฐกิจและสังคม พร้อมทั้งตอบสนองความต้องการของประชาชนอย่างมีประสิทธิภาพ อาศัยอำนาจตามคำสั่งนายกรัฐมนตรี ที่ 5/2563 ทั้งนี้ ได้มีการแต่งตั้งคณะที่ปรึกษาด้านผลกระทบทางเศรษฐกิจและสังคมเพื่อทำหน้าที่ให้ความเห็นทางวิชาการเสนอแนะแนวทางการป้องกัน และแก้ปัญหาผลกระทบทางเศรษฐกิจและสังคมอีกด้วย (Secretariat of the House of Representatives, 2020) ในการนี้เครือข่ายมหาวิทยาลัยราชภัฏทั้ง 38 แห่งทั่วประเทศ จึงได้จัดทำโครงการสำรวจการปรับตัวของชุมชนวิถีใหม่ในสถานการณ์การระบาดของโรคโควิด-19 ขึ้น โดยมหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานีเป็นส่วนหนึ่งในการขับเคลื่อนงานครั้งนี้ และได้ดำเนินโครงการวิจัยเรื่อง “การมีส่วนร่วมในการปรับตัวของชุมชนสู่วิถีวิถีใหม่ในสถานการณ์การระบาดของโรคโควิด-19 จังหวัดสุราษฎร์ธานีจังหวัดระนอง และจังหวัดชุมพร” ซึ่งเป็นการบูรณาการบุคลากรของมหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี จากสหวิทยาการมาร่วมกันดำเนินงาน และเพื่อตอบสนองต่อการทำหน้าที่ให้ความเห็นทางวิชาการ การเสนอแนะแนวทางการป้องกันและแนวทางการวางมาตรการป้องกันร่วมกันระหว่างมหาวิทยาลัยราชภัฏและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในพื้นที่ ต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อติดตามพฤติกรรมการใช้ชีวิต การปรับตัว และการเรียนรู้ของประชาชนในสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคโควิด-19 สู่การปรับตัวของชุมชนวิถีใหม่ในพื้นที่จังหวัดสุราษฎร์ธานี จังหวัดระนอง และจังหวัดชุมพร
2. เพื่อสนับสนุนการสำรวจความคิดเห็นของประชาชนเกี่ยวกับการป้องกันและแก้ไขปัญหาการแพร่ระบาดของโรคโควิด-19
3. เพื่อพัฒนาระบบการสร้างความรู้ในการปรับตัวของชุมชนวิถีใหม่
4. เพื่อจัดทำข้อเสนอแนะแนวทางการวางมาตรการป้องกันร่วมกันระหว่างมหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในพื้นที่จังหวัดสุราษฎร์ธานี จังหวัดระนอง และจังหวัดชุมพร

ขอบเขตการวิจัย

ขอบเขตด้านเนื้อหา ในการวิจัยครั้งนี้ ประกอบด้วย 1) การสำรวจการปรับตัวของชุมชนวิถีใหม่ ที่มุ่งศึกษาสถานการณ์ที่ส่งผลกระทบต่อชีวิตของประชาชนในพื้นที่ ได้แก่ สถานการณ์ด้านเศรษฐกิจ ด้านสังคม ด้านสุขอนามัยชุมชน ด้านสิ่งแวดล้อม และด้านอื่น ๆ 2) การปฏิบัติตามมาตรการที่ประกาศตามพระราชกำหนดฉุกเฉินของประชาชนในแต่ละพื้นที่ 3) การสร้างความตระหนักรู้ และความมั่นใจต่อมาตรการต่าง ๆ และ 4) กระบวนการพัฒนานักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏร่วมกับเครือข่ายชุมชนในการให้ความรู้และเฝ้าระวังการแพร่ระบาดของโรคโควิด-19

ขอบเขตด้านประชากรและกลุ่มตัวอย่าง ในการวิจัยครั้งนี้กำหนดเป็นประชาชนที่อาศัยอยู่ในบ้านในพื้นที่บริการของมหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี ได้แก่ จังหวัดสุราษฎร์ธานี จังหวัดระนอง และจังหวัดชุมพร โดยกลุ่ม

ตัวอย่างแบ่งตามจำนวนบ้านหรือหลังคาเรือน จังหวัดละ 400 หลังคาเรือน รวม จำนวน 1,200 หลังคาเรือน ตามรายละเอียดในตารางที่ 1

ขอบเขตด้านพื้นที่ศึกษา ในการวิจัยครั้งนี้กำหนดเป็นจังหวัดในพื้นที่บริการของมหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี ได้แก่ จังหวัดสุราษฎร์ธานี จังหวัดระนอง และจังหวัดชุมพร โดยการสุ่มเลือกพื้นที่ศึกษา/สถานที่ทำวิจัยประกอบด้วย ระดับอำเภอมี 3 ขนาด คือ ใหญ่ กลาง และเล็ก โดยแบ่งตามจำนวนหลังคาเรือนในตารางที่ 1

ขอบเขตด้านเวลา ในการวิจัยครั้งนี้ ดำเนินงานตั้งแต่เดือนพฤศจิกายน 2563 ถึงเดือนเมษายน 2564

ตารางที่ 1 ขอบเขตด้านพื้นที่ศึกษา

ชื่อจังหวัด	ชื่ออำเภอ	จำนวนบ้านหรือหลังคาเรือน (หลังคาเรือน)	จำนวนกลุ่มตัวอย่าง (หลังคาเรือน)
สุราษฎร์ธานี	เกาะสมุย	55,845	315
	บ้านนาเดิม	7,681	43
	เมืองสุราษฎร์ธานี	7,371	42
	รวม	70,897	400
ระนอง	กระบุรี	22,216	256
	กะเปอร์	7,930	92
	สุขสำราญ	4,528	52
	รวม	34,674	400
ชุมพร	สวี	32,255	190
	หลังสวน	23,726	140
	ละแม	11,781	70
	รวม	67,762	400
รวมทั้งสิ้น		173,333	1,200

ที่มา : Department of Provincial Administration (2020)

ทบทวนวรรณกรรม

การมีส่วนร่วมของประชาชน

ความหมายของการมีส่วนร่วมของประชาชน คือกระบวนการให้ประชาชนเข้ามามีส่วนเกี่ยวข้องในการดำเนินงานพัฒนา ร่วมคิด ตัดสินใจ แก้ไขปัญหาด้วยตนเอง เน้นการมีส่วนร่วมเกี่ยวข้องอย่างแท้จริง แก้ไขปัญหาร่วมกับการใช้วิทยาการที่เหมาะสมและสนับสนุน หรือติดตามการปฏิบัติงานขององค์การและบุคคลที่เกี่ยวข้องเพื่อการพัฒนาอย่างสร้างสรรค์ (Rupngam, 2002) เช่นเดียวกับที่ Kangwanpoom (2011) ให้ความหมายการมีส่วนร่วมของประชาชนไว้ว่า หมายถึงผู้เข้าร่วมจะต้องรู้จักใช้อำนาจและสามารถควบคุมกิจกรรมที่ร่วมกันดำเนินการนั้นได้ จึงจะทำให้เกิดผลอย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งเป็นส่วนสำคัญในการสร้างเงื่อนไขและเหตุปัจจัยให้เกิดการมีส่วนร่วมในการพัฒนาของภาคประชาชนในระดับที่ประชาชนสามารถมีส่วนร่วมในทุกขั้นตอน (Uwanno, 2011) นอกจากนี้ Sarawut et al. (2022) ให้ความหมายไว้ว่า การมีส่วนร่วมเป็นกระบวนการสื่อสารในระบบเปิดแบบสองทาง ระหว่างบุคคลกลุ่มบุคคล ชุมชน หรือองค์การในการดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ ทั้งเป็นทางการและไม่เป็นทางการ ที่ให้ประชาชนที่มีส่วนได้

ส่วนเสียเข้ามาร่วมคิด ร่วมตัดสินใจ ร่วมการดำเนินการ และร่วมรับผลประโยชน์ โดยระดับของการสร้างการมีส่วนร่วมแบ่งได้ 5 ระดับ ได้แก่ 1) การให้ข้อมูลข่าวสาร คือ ระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนที่สำคัญมากที่สุดแต่อยู่ในระดับต่ำที่สุด ซึ่งเป็นประการแรกที่ภาครัฐจะเปิดโอกาสให้ประชาชนเข้าสู่กระบวนการมีส่วนร่วม 2) การรับฟังความคิดเห็น คือ ระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนที่เข้ามาให้ข้อมูลข้อเท็จจริงและความคิดเห็นต่อโครงการหรือกิจกรรมที่ภาครัฐกำลังจะจัดทำขึ้นมา 3) การเกี่ยวข้อง คือ ระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนที่เข้าไปร่วมในการปฏิบัติงาน หรือร่วมเสนอแนะภาครัฐไปสู่การตัดสินใจ 4) ความร่วมมือ คือ ระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนที่เป็นหุ้นส่วนกับภาครัฐในทุกขั้นตอนของการตัดสินใจอย่างต่อเนื่อง ตั้งแต่ต้นจนสิ้นสุดโครงการหรือกิจกรรม และ 5) การเสริมอำนาจแก่ประชาชน คือ ระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในระดับสูงที่สุด ที่ให้บทบาทประชาชนเป็นผู้ตัดสินใจ เช่น การลงประชามติในประเด็นสาธารณะต่าง ๆ เป็นต้น รวมทั้งเป็นการพัฒนาทักษะและศักยภาพของประชาชนในการพัฒนาชุมชนในทุกระดับควบคู่กันไปด้วย (Sutthinarakorn, 2014; Nophaket, 2011)

สรุปได้ว่า ในกระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชน ถือว่าเป็นปัจจัยสำคัญที่จะช่วยให้ชุมชนพัฒนาไปสู่ความเข้มแข็งของชุมชน โดยภาครัฐและภาคประชาชนควรมีส่วนร่วมด้วยกันในการบริหารจัดการงานพัฒนาชุมชนและพัฒนาสังคม ผ่านการระดมความคิดเห็น การรับฟังความคิดเห็น การปฏิบัติงาน การเสนอแนะ การเป็นหุ้นส่วน และการรับผลประโยชน์ โดยประชาชนจะเข้ามามีส่วนร่วมในทุกขั้นตอน และเป็นผู้ตัดสินใจในการกำหนดนโยบายหรือแนวทางการพัฒนาที่สอดคล้องกับปัญหาและความต้องการของชุมชน ตลอดจนการร่วมทำกิจกรรมพัฒนาชุมชนของตนเองให้มีความเข้มแข็งมากยิ่งขึ้น และสามารถพัฒนาโครงการหรือกิจกรรมต่าง ๆ ตามความต้องการและความจำเป็นของคนในชุมชนได้อย่างแท้จริง

ความปกติใหม่ในวิถีชีวิต

ความปกติใหม่ (New Normal) หมายถึง สถานการณ์หรือปรากฏการณ์ที่แต่เดิมเป็นสิ่งที่ไม่ปกติ ผู้คนไม่คุ้นเคย ไม่ใช่มาตรฐานหรือบรรทัดฐาน (Norm) แต่ต่อมาได้มีเหตุหรือเกิดวิกฤตบางอย่างทำให้มีการเปลี่ยนแปลงสถานการณ์หรือปรากฏการณ์นั้นกลายเป็นความปกติใหม่ หรือฐานวิถีชีวิตใหม่ (Wayo et al., 2020) นอกจากนี้ Amnaji et al., (2021) ได้สรุปถึงความปกติใหม่ (New Normal) ว่าเป็นการดำเนินชีวิตแบบใหม่ในสังคมเก่าบนพื้นฐานของการปรับตัวภายใต้สภาพแวดล้อมที่เปลี่ยนแปลง ประกอบด้วย 1) การดำเนินชีวิตแบบใหม่ วิถีใหม่ ต้องใส่หน้ากากอนามัย ต้องเว้นระยะห่างทางสังคม ต้องหมั่นล้างมือ ต้องใช้โปรแกรมประยุกต์ หรือแอปพลิเคชัน (Application) ผ่านการสแกนรหัสคิวอาร์ (QR Code) จนเกิดมีปัจจัยที่จำเป็นสำหรับการดำเนินชีวิตมากขึ้นนอกจากปัจจัยสี่ที่ส่งผลต่อพฤติกรรมโดยภาพรวม 2) ในสังคมเก่า มีลักษณะการอยู่ร่วมกันบนโลกใบเดิม ภายใต้โครงสร้างทางสังคมเดิมในระดับครอบครัว ชุมชน องค์การ เมือง ประเทศ และโลก ในรูปแบบของการติดต่อสื่อสารกันแบบไร้พรมแดน ทั้งที่เป็นทางการและไม่เป็นทางการ และรูปแบบของการพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ 3) มีการปรับตัว พัฒนารูปแบบและระบบกลไกการจัดการสังคมยุคความปกติใหม่ (New Normal) ภายใต้สภาพแวดล้อมที่มีความกดดันและเปลี่ยนแปลงด้วยกระบวนการสร้างเครือข่ายการมีส่วนร่วมทางสังคม ให้สังคมสามารถสร้างกระบวนการการเรียนรู้และการจัดการตนเองบนพื้นฐานต้นทุนของสังคม

นอกจากนี้ ยังมีการเสนอแนวคิดความปกติใหม่ในการปรับตัวของคนไทยหลังการระบาดของโรคโควิด-19 ในด้านการทำงาน การเรียน ธุรกิจ และสุขภาพ ดังนี้ 1) “ด้านการทำงาน” จากสถานการณ์ที่ประเทศไทยมีการปิดเมือง ส่งผลกระทบโดยตรงต่อแรงงานทุกระดับรายได้อย่างกะทันหันและต่อเนื่อง ซึ่งจะแบ่งออกเป็น 2 กลุ่ม กลุ่มแรก คือ กลุ่มที่มีรายได้ต่ำจะเป็นกลุ่มที่ไม่สามารถเปลี่ยนสถานที่ทำงานได้ ทำให้แรงงานกลุ่มนี้ไม่ก่อให้เกิดรายได้ หรือ

ผู้ประกอบการต้องเลิกจ้างเพื่อลดภาระค่าใช้จ่าย ส่วนกลุ่มที่สอง จะมีรายได้ปานกลางค่อนข้างสูง จะสามารถปรับเปลี่ยนการทำงาน โดยการทำงานที่บ้านหรือ Work from Home (WFH) ได้ ทุกคนในองค์กรสามารถทำงานร่วมกันได้ทันที ไม่ว่าจะอยู่ที่ไหน และบันทึกงานโดยอัตโนมัติ ทำให้สะดวกและรวดเร็วมากยิ่งขึ้น 2) “ด้านการเรียน” ความปกติใหม่ในการปรับตัวของบุคลากรทางการศึกษา รวมทั้งนักเรียนและนักศึกษาหลังโรคการระบาดของโรคโควิด-19 นั้น ได้เร่งนำเทคโนโลยีสารสนเทศมาพัฒนา รูปแบบการเรียนการสอนแบบใหม่ หรือเป็นการผสมผสานการเรียนการสอนในชั้นเรียนแบบเผชิญหน้า (On-site face-to-face) กับ การเรียนการสอนออนไลน์แบบเผชิญหน้า (Online Synchronous) ซึ่งคล้ายกันกับการเรียนการสอนแบบชั้นเรียนที่มีการเผชิญหน้า เพียงแต่พบหน้ากันผ่านจอคอมพิวเตอร์หรืออุปกรณ์สื่อสารอัจฉริยะ (Smart devices) หรือที่เรียกว่าการเรียนผ่านระบบออนไลน์ เช่น การพัฒนาแพลตฟอร์มการเรียนทั้งแบบออนไลน์ และถ่ายทอดสดผ่านทางโทรทัศน์สำหรับนักเรียน หรือระบบการรับและส่งออกสารประกอบการเรียนออนไลน์ และสามารถบันทึกวิดีโอไว้ทบทวนภายหลังได้ เป็นต้น (Wanrudee & Vadhana, 2022; Sangsawangwatthana et al., 2020) 3) ด้านธุรกิจ ผู้ประกอบการส่วนใหญ่มีความจำเป็นจะต้องปรับตัวตามพฤติกรรมของผู้บริโภคที่เปลี่ยนแปลง และจำเป็นจะต้องมองหากลุ่มตลาดเฉพาะด้าน (Niche Market) ที่เหมาะสมกับธุรกิจ ผู้ประกอบการจึงนำเครื่องมือทางการตลาดผ่านสื่อสังคมออนไลน์ เช่น เฟซบุ๊ก ไลน์ ทวิตเตอร์ อินสตาแกรม เป็นต้น หรือเทคโนโลยีมาช่วยเพิ่มประสิทธิภาพในการทำงาน รวมถึงมีการจัดการห่วงโซ่อุปทาน (Supply Chain Management) ที่ดีขึ้นและตอบสนองต่อพฤติกรรมและความต้องการของผู้บริโภค (Wangwassana, 2021 ; Wisanan & Prapasri, 2022) และ 4) ด้านสุขภาพ กรมสุขภาพจิตได้กล่าวว่า วิกฤตโรคโควิด-19 ครั้งนี้ ถือได้ว่าเป็นปรากฏการณ์ที่ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงมหาดาล ส่งผลให้เกิดการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมอย่างรุนแรงในระยะสั้น และหลายพฤติกรรมจะอยู่ถาวรกลายเป็นชีวิตปกติใหม่ในด้านพฤติกรรมและความรู้เกี่ยวกับการดูแลสุขภาพ สุขอนามัย และสุขภาพตามคำแนะนำของกระทรวงสาธารณสุข เช่น การล้างมืออย่างถูกวิธีบ่อยครั้ง การสวมใส่หน้ากากอนามัยตลอดเวลาเมื่อออกจากบ้าน การเว้นระยะห่างทางสังคม อย่างน้อย 1 เมตร (Department of Mental Health, 2020)

สรุปได้ว่า ความปกติใหม่เป็นการดำเนินชีวิตแบบใหม่ในสังคมเดิมบนพื้นฐานของการปรับตัวหลังการระบาดของโรคโควิด-19 ด้วยกระบวนการสร้างเครือข่ายการมีส่วนร่วมทางสังคม ทั้งในด้านการงาน การเรียน ธุรกิจ และสุขภาพ เช่น ผู้ประกอบการต้องเลิกจ้างเพื่อลดภาระค่าใช้จ่าย ลูกจ้างสามารถทำงานที่บ้านหรือ Work from Home (WFH) หรือไม่ว่าจะอยู่ที่ไหน บุคลากรทางการศึกษา นักเรียน และนักศึกษาสามารถใช้อุปกรณ์สื่อสารอัจฉริยะในรูปแบบการเรียนการสอนผ่านระบบออนไลน์ ผู้ประกอบการใช้เครื่องมือทางการตลาดผ่านสื่อสังคมออนไลน์ ช่วยเพิ่มประสิทธิภาพในการทำงานและตอบสนองต่อพฤติกรรมและความต้องการของผู้บริโภค และการสวมใส่หน้ากากอนามัยตลอดเวลาเมื่อออกจากบ้าน เป็นต้น

กรอบแนวคิดการวิจัย

จากการทบทวนแนวความคิดในการศึกษาครั้งนี้จึงสรุปเป็น “กรอบแนวคิดการวิจัย” ผ่านการบูรณาการแนวคิดระหว่าง “การมีส่วนร่วมของประชาชน” กับ “ความปกติใหม่ในวิถีชีวิต” ด้วยกระบวนการศึกษา 1) การศึกษาบริบทพื้นที่ทั้ง 3 จังหวัด ภายใต้สถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคโควิด-19 2) การสำรวจผลกระทบและความวิตกกังวล รวมทั้งการปรับตัวของชุมชนภายใต้สถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคโควิด-19 3) การวิเคราะห์และสังเคราะห์ข้อมูล 4) การสรุปผล และข้อเสนอแนะ แนวทางการวางมาตรการป้องกัน 5) การถอดบทเรียน (ภาพที่ 1)

บริบทพื้นที่จังหวัดสุราษฎร์ธานี จังหวัดระนอง และจังหวัดชุมพร ภายใต้สถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคโควิด-19

ผลกระทบและความวิตกกังวลกับสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคโควิด-19
ด้านเศรษฐกิจ ด้านสุขภาพ ด้านสังคมและสิ่งแวดล้อม ด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ และด้านการศึกษา

การบูรณาการแนวคิดระหว่าง “การมีส่วนร่วมของประชาชน” กับ “ความปกติใหม่ในวิถีชีวิต”

การปรับตัวของชุมชนภายใต้สถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคโควิด-19
ด้านเศรษฐกิจ ด้านสุขภาพ ด้านสังคมและสิ่งแวดล้อม ด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ และด้านการศึกษา

การประเมินและพัฒนากระบวนการสร้างการเรียนรู้ในการปรับตัวของชุมชนวิถีใหม่

ข้อเสนอแนะแนวทางการวางมาตรการป้องกันร่วมกันระหว่างมหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี
และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในพื้นที่จังหวัดสุราษฎร์ธานี จังหวัดระนอง และจังหวัดชุมพร

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม (Participatory Action Research: PAR) จากกลุ่มเป้าหมายที่มีส่วนได้ส่วนเสีย ในการปรับตัวของชุมชนวิถีใหม่ในพื้นที่ศึกษาดังกล่าว ซึ่งวิธีดำเนินการวิจัย ดังนี้

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

การวิจัยครั้งนี้กำหนดเป็นประชาชนที่อาศัยอยู่ในบ้านในพื้นที่บริการของมหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี ได้แก่ จังหวัดสุราษฎร์ธานี จังหวัดระนอง และจังหวัดชุมพร โดยกลุ่มตัวอย่างแบ่งตามจำนวนบ้านหรือหลังคาเรือน จังหวัดละ 400 หลังคาเรือน รวม จำนวน 1,200 หลังคาเรือน ตามรายละเอียดในตารางที่ 1 (Department of Provincial Administration, 2020) ด้วยวิธีสุ่มกลุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้น (Stratified Random Sampling) โดยใช้จำนวนบ้านหรือหลังคาเรือนจากมากไปหาน้อยในพื้นที่บริการของมหาวิทยาลัยทั้ง 3 จังหวัด ประกอบด้วย ระดับอำเภอมี 3 ขนาด คือ ใหญ่ กลาง และเล็ก

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา

1. แบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์ ได้รับการออกแบบและการตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือวิจัยจากคณะทำงานส่วนกลางของเครือข่ายมหาวิทยาลัยราชภัฏทั้ง 38 แห่ง ได้นำแบบสัมภาษณ์และแบบสอบถามที่สร้างขึ้น ไปขอรับคำแนะนำ และคำปรึกษาจากคณะผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 3 ท่าน เพื่อรับการพิจารณาและตรวจสอบความเที่ยงตรงของเนื้อหา โดยนำข้อสังเกตและข้อเสนอแนะจากผู้ทรงคุณวุฒิมาปรับปรุงแก้ไข และได้ผ่านการรับรอง

จริยธรรมการวิจัยในมนุษย์จากคณะกรรมการจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา เป็นที่เรียบร้อย ก่อนนำแบบสัมภาษณ์และแบบสอบถามไปใช้เก็บรวบรวมข้อมูลจริง

2. สื่อสร้างความเชื่อมั่นต่อเศรษฐกิจชุมชน ได้รับการศึกษา ออกแบบ และพัฒนาเนื้อหาและความเหมาะสมด้านภาษาต่างประเทศ ได้แก่ ภาษาไทย ภาษาเมียนมา และภาษาอังกฤษ โดยผ่านพิจารณาจากผู้ทรงคุณวุฒิด้านสาธารณสุขจังหวัด ภาษาศาสตร์ นิเทศศาสตร์ และการประชาสัมพันธ์ ก่อนนำสื่อฯ ดังกล่าวไปเผยแพร่ในพื้นที่ศึกษา

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยได้ใช้วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลที่หลากหลาย เพื่อให้ได้ข้อมูลตามวัตถุประสงค์ของการศึกษา โดยมีวิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลและการแบ่งกลุ่มเป้าหมาย ดังนี้

1. กลุ่มผู้สำรวจและปฏิบัติการ ได้แก่ นักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี หรือครอบครัวที่ได้รับผลกระทบจากสถานการณ์การระบาดของโรคโควิด-19 จังหวัดละ 30 คน รวม 90 คน
2. กลุ่มเป้าหมายในการสำรวจความคิดเห็น ได้แก่ ประชาชนทั่วไปที่สามารถตอบแบบสอบถามออนไลน์ได้
3. กลุ่มเป้าหมายในการสำรวจการปรับตัวของชุมชนวิถีใหม่ ได้แก่ จังหวัดสุราษฎร์ธานี จังหวัดระนอง และจังหวัดชุมพร จังหวัดละ 400 ครอบครัว (1,200 ครอบครัว)
4. กลุ่มผู้บริหาร และผู้นำชุมชนที่มีส่วนเกี่ยวข้องในการกำหนดนโยบายการควบคุมการระบาดของโรคโควิด-19 ในจังหวัดสุราษฎร์ธานี จังหวัดระนอง และจังหวัดชุมพร
5. กลุ่มผู้รับผิดชอบในการประชาสัมพันธ์ การระบาดของโรคโควิด-19 ในจังหวัดสุราษฎร์ธานี จังหวัดระนอง และจังหวัดชุมพร หรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในพื้นที่

การวิเคราะห์ข้อมูล

การศึกษาค้นคว้านี้ใช้การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพด้วยการวิเคราะห์เนื้อหา และนำเสนอข้อมูลในรูปแบบของตารางประกอบการบรรยายและการสรุปผลการดำเนินการวิจัย

ผลการวิจัย

จากวัตถุประสงค์ที่ 1 เพื่อติดตามพฤติกรรมการใช้ชีวิต การปรับตัว และการเรียนรู้ของประชาชนในสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคโควิด-19 สู่การปรับตัวของชุมชนวิถีใหม่ในพื้นที่จังหวัดสุราษฎร์ธานี จังหวัดระนอง และจังหวัดชุมพร สามารถสรุปผลการวิจัยตามตารางที่ 2 – 4

ตารางที่ 2 ผลการวิเคราะห์พฤติกรรมการใช้ชีวิตของประชาชนในสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคโควิด-19

จังหวัดสุราษฎร์ธานี	จังหวัดระนอง	จังหวัดชุมพร
พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีจำนวนสมาชิกในครัวเรือนที่อาศัยอยู่จริงในปัจจุบัน 4-6 คน สถานภาพการศึกษาของสมาชิกในครัวเรือนส่วนใหญ่ คือ ไม่มีสมาชิกที่กำลังศึกษาอยู่ หัวหน้าครัวเรือนส่วนใหญ่ประกอบธุรกิจส่วนตัว และไม่มีอาชีพเสริม รายได้รวมของสมาชิกในครัวเรือนต่อเดือนส่วนใหญ่ไม่เกิน 30,000 บาท และส่วนใหญ่มีรายได้เพียงพอแต่ไม่เหลือเก็บ	พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีจำนวนสมาชิกในครัวเรือนที่อาศัยอยู่จริงในปัจจุบัน 1-3 คน สถานภาพการศึกษาของสมาชิกในครัวเรือนส่วนใหญ่ คือ มีสมาชิกที่กำลังศึกษาอยู่ 1 คน รองลงมาคือ กำลังศึกษาอยู่ 2 คน ตามลำดับ หัวหน้าครัวเรือนส่วนใหญ่ประกอบอาชีพเกษตรกรรม และไม่มีอาชีพเสริม รายได้รวมของสมาชิกในครัวเรือนต่อเดือนส่วนใหญ่ไม่เกิน 30,000 บาท และส่วนใหญ่มีรายได้เพียงพอแต่ไม่เหลือเก็บ	พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีจำนวนสมาชิกในครัวเรือนที่อาศัยอยู่จริงในปัจจุบัน 1-3 คน สถานภาพการศึกษาของสมาชิกในครัวเรือนส่วนใหญ่ไม่มีสมาชิกที่กำลังศึกษาอยู่ รองลงมาคือ กำลังศึกษาอยู่ 1 คน หัวหน้าครัวเรือนส่วนใหญ่ประกอบอาชีพเกษตรกรรม และส่วนใหญ่ไม่มีอาชีพเสริม รายได้รวมของสมาชิกในครัวเรือนต่อเดือนส่วนใหญ่ไม่เกิน 30,000 บาท และส่วนใหญ่มีรายได้เพียงพอแต่ไม่เหลือเก็บ

ตารางที่ 3 ผลการวิเคราะห์ผลกระทบจากสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคโควิด-19 ต่อประชาชน

จังหวัดสุราษฎร์ธานี	จังหวัดระนอง	จังหวัดชุมพร
1) ด้านเศรษฐกิจ พบว่า เมื่อเปรียบเทียบได้รับผลกระทบด้านรายได้ ค่าใช้จ่ายภาระหนี้สิน และการออมของครัวเรือนระหว่างการระบาดครั้งแรกและในปัจจุบัน กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ได้รับผลกระทบเพิ่มขึ้นทุกด้าน โดยเฉพาะอย่างยิ่งด้านรายได้และเงินออมที่ลดลง ส่วนใหญ่ไม่มีการถูกเลิกจ้างทั้งแบบถาวรและชั่วคราว 2) ด้านสุขภาพ พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีการป้องกันการติดเชื้อและดูแลสุขภาพและความวิตกกังวล/ความเครียดของสมาชิกในครัวเรือนเพิ่มขึ้น เมื่อเปรียบเทียบกับภาวะปกติ 3) ด้านสังคมและสิ่งแวดล้อม พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีความสัมพันธ์ของบุคคลที่เป็นสมาชิกในครัวเรือนอยู่ในระดับปกติ หรือไม่เปลี่ยนแปลงเมื่อเปรียบเทียบกับภาวะปกติ โดยเฉพาะคู่รักและพ่อแม่ลูก ทั้งนี้กลุ่มที่มีความสัมพันธ์ที่ดีขึ้นมากที่สุดได้แก่ พ่อแม่ลูก และเพื่อนในสังคมออนไลน์ ส่วนกลุ่มเพื่อนมีความสัมพันธ์ที่	1) ด้านเศรษฐกิจ พบว่า เมื่อเปรียบเทียบได้รับผลกระทบด้านรายได้ ค่าใช้จ่ายภาระหนี้สิน และการออมของครัวเรือนระหว่างการระบาดครั้งแรกและในปัจจุบัน นั้น กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ได้รับผลกระทบมากที่สุดในด้านรายได้ที่ลดลง และเงินออมลดลง ส่วนใหญ่ไม่มีการถูกเลิกจ้างทั้งแบบถาวรและชั่วคราว 2) ด้านสุขภาพ พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีการป้องกันการติดเชื้อและดูแลสุขภาพและความวิตกกังวล/ความเครียดของสมาชิกในครัวเรือนเพิ่มขึ้น เมื่อเปรียบเทียบกับภาวะปกติ 3) ด้านสังคมและสิ่งแวดล้อม พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีความสัมพันธ์ของบุคคลที่เป็นสมาชิกในครัวเรือนส่วนใหญ่อยู่ในระดับปกติ หรือไม่เปลี่ยนแปลงเมื่อเปรียบเทียบกับภาวะปกติ โดยเฉพาะคู่รัก/คู่สมรสและพ่อแม่ลูก ทั้งนี้กลุ่มที่มีความสัมพันธ์ที่ดีขึ้นมากที่สุดคือเพื่อนในสังคมออนไลน์ รองลงมาคือกลุ่มเพื่อนร่วมงาน ส่วนกลุ่มเพื่อนมีความสัมพันธ์ที่	1) ด้านเศรษฐกิจ พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีรายได้ ค่าใช้จ่าย ภาระหนี้สิน และการออมของครัวเรือนในการระบาดครั้งแรกมากกว่าครั้งปัจจุบันนี้ กลุ่มตัวอย่างได้รับผลกระทบมากที่สุดในด้านรายได้และเงินออมที่ลดลง หากจะมีการระบาดเพิ่มขึ้นยิ่งจะส่งผลกระทบต่อความรุนแรงของทั้งสองด้านเพิ่มขึ้นได้ ส่วนใหญ่ไม่มีการถูกเลิกจ้างทั้งแบบถาวรและชั่วคราว 2) ด้านสุขภาพ พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีความวิตกกังวล/ความเครียดในการป้องกันการติดเชื้อและดูแลสุขภาพของสมาชิกในครัวเรือน ส่งผลให้มีการป้องกันการติดเชื้อและดูแลสุขภาพ และทำให้เกิดความเครียด/วิตกกังวลเพิ่มขึ้นเมื่อเปรียบเทียบกับภาวะปกติ 3) ด้านสังคม พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีความสัมพันธ์ของบุคคลที่เป็นสมาชิกในครัวเรือนส่วนใหญ่อยู่ในระดับปกติ หรือไม่เปลี่ยนแปลงเมื่อเปรียบเทียบกับภาวะปกติ โดยเฉพาะคู่รัก/คู่สมรสและพ่อแม่ลูก เป็นกลุ่มที่มีความสัมพันธ์ที่ดีขึ้น

จังหวัดสุราษฎร์ธานี	จังหวัดระนอง	จังหวัดชุมพร
ห่างกันบางครั้งมากที่สุด และกลุ่มที่ความสัมพันธ์ห่างกันมากที่สุด เมื่อเปรียบเทียบกับกลุ่มอื่น ๆ คือ เพื่อนบ้าน/คนในชุมชน 4) ด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีการเข้าถึงแหล่งข้อมูลข่าวสารเท่าเดิม โดยมีการโทรศัพท์ เฟซบุ๊ก และไลน์ มากขึ้นในระดับมากที่สุด และมีการเข้าถึงวิทยุน้อยลงมากที่สุด ได้รับผลกระทบด้านเกิดการเรียนรู้การใช้เทคโนโลยีใหม่ ๆ และเสี่ยงต่อการรับข้อมูลข่าวสารเท็จจากสื่อเทคโนโลยีต่าง ๆ มากขึ้นในระดับมากที่สุดเมื่อเทียบกับสภาวะปกติ 5) ด้านการศึกษา พบว่า กลุ่มตัวอย่างได้รับผลกระทบเรื่องที่นักเรียน/นักศึกษาต้องเรียนออนไลน์ และผู้ปกครองมีค่าใช้จ่ายเกี่ยวกับการศึกษาเพิ่ม เช่น ค่าอินเทอร์เน็ตรายเดือน มากขึ้นในระดับมากที่สุดเมื่อเปรียบเทียบกับสภาวะปกติ เป็นต้น ส่วนด้านที่ไม่มีผลกระทบมากที่สุดคือ ผู้ปกครองต้องหยุดงานเพื่อดูแลบุตรหลานที่หยุดเรียนและเด็กเรียนไม่ทันเพื่อน	ห่างกันบางครั้งมากที่สุด กลุ่มที่ความสัมพันธ์ห่างกันมากที่สุด เมื่อเปรียบเทียบกับกลุ่มอื่น ๆ คือ กลุ่มเพื่อนร่วมงาน 4) ด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีการเข้าถึงแหล่งข้อมูลข่าวสารมากขึ้น โดยมีการเข้าถึงข่าวสารจากโทรทัศน์มากที่สุด รองลงมาคือ ผู้นำชุมชน/อาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน (อสม.) ส่วนแหล่งข้อมูลข่าวสารที่รับรู้เท่าเดิมคือ แหล่งข้อมูลข่าวสารจากไลน์ ส่วนแหล่งข้อมูลข่าวสารที่รับรู้ลดลงคือข้อมูลข่าวสารจากอินสตาแกรม (Instagram) นอกจากนี้ ยังพบว่ากลุ่มตัวอย่างได้รับผลกระทบจากการใช้เทคโนโลยีเท่าเดิม โดยส่วนใหญ่จะเป็นผลกระทบจากปัญหาสุขภาพจากการใช้อุปกรณ์สื่อสาร (เช่น ปวดตา นิ้วล็อก ฯลฯ) 5) ด้านการศึกษา พบว่า กลุ่มตัวอย่างได้รับผลกระทบเรื่องที่นักเรียน/นักศึกษาต้องเรียนออนไลน์ และผู้ปกครองมีค่าใช้จ่ายเกี่ยวกับการศึกษาเพิ่ม เช่น ค่าอินเทอร์เน็ตรายเดือน มากขึ้นในระดับมากที่สุดเมื่อเปรียบเทียบกับสภาวะปกติ เป็นต้น ส่วนด้านที่ไม่มีผลกระทบมากที่สุดคือ ผู้ปกครองต้องหยุดงานเพื่อดูแลบุตรหลานที่หยุดเรียนและเด็กเรียนไม่ทันเพื่อน	มากที่สุดคือเพื่อนในสังคมออนไลน์ รองลงมาคือกลุ่มพ่อแม่ลูก ส่วนกลุ่มเพื่อนมีความสัมพันธ์ที่ห่างกันบางครั้งมากที่สุด และกลุ่มที่ความสัมพันธ์ห่างกันมากที่สุดเมื่อเปรียบเทียบกับกลุ่มอื่น ๆ คือ กลุ่มเพื่อน 4) ด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เข้าถึงแหล่งข้อมูลข่าวสารมากขึ้น โดยมีการเข้าถึงข่าวสารจากผู้นำชุมชน และ อสม. มากที่สุด รองลงมาคือโทรทัศน์ ส่วนแหล่งข้อมูลข่าวสารที่รับรู้เท่าเดิมคือแหล่งข้อมูลข่าวสารจากครอบครัว/ญาติ/เพื่อน และแหล่งข้อมูลข่าวสารที่รับรู้ลดลงคือข้อมูลข่าวสารจากอินสตาแกรม (Instagram) นอกจากนี้ ในด้านเทคโนโลยีสารสนเทศพบว่า กลุ่มตัวอย่างได้รับผลกระทบจากการใช้เทคโนโลยีเท่าเดิม โดยส่วนใหญ่จะเป็นผลกระทบจากปัญหาสุขภาพจากการใช้อุปกรณ์สื่อสาร (เช่น ปวดตา นิ้วล็อก ฯลฯ) แต่ภาครัฐมีนโยบายส่งเสริมและประชาสัมพันธ์ให้ใช้แอปพลิเคชันหมอชนะ รวมถึงนโยบายกระตุ้นเศรษฐกิจ ประชาชนจึงจำเป็นต้องมีการศึกษาการใช้เทคโนโลยีต่าง ๆ เพิ่มมากขึ้น 5) ด้านการศึกษา พบว่า กลุ่มตัวอย่างได้รับผลกระทบเรื่องที่นักเรียน/นักศึกษาต้องเรียนออนไลน์ และผู้ปกครองมีค่าใช้จ่ายเกี่ยวกับการศึกษาเพิ่ม เช่น ค่าอินเทอร์เน็ตรายเดือน เมื่อเปรียบเทียบกับสภาวะปกติ เป็นต้น ส่วนด้านที่ไม่มีผลกระทบมากที่สุดคือ ผู้ปกครองต้องหยุดงานเพื่อดูแลบุตรหลานที่หยุดเรียนและเด็กเรียนไม่ทันเพื่อน

ตารางที่ 4 ผลการวิเคราะห์การปรับตัวของสมาชิกในครัวเรือนจากสถานการณ์โรคโควิด-19 ของประชาชน

จังหวัดสุราษฎร์ธานี	จังหวัดระนอง	จังหวัดชุมพร
1) ด้านเศรษฐกิจ พบว่า แม้ว่าจะได้รับผลกระทบในการประกอบธุรกิจของสมาชิกในครัวเรือนจากสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคโควิด-19 ในระดับมาก กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ไม่มีการสร้างอาชีพใหม่ของสมาชิกในครัวเรือนเพื่อการเพิ่มรายได้ โดยส่วนใหญ่ยังคงดำเนินการธุรกิจปกติเหมือนเดิม และไม่มีการพัฒนาตนเองโดยสร้างทักษะใหม่ที่จำเป็นในการทำงาน หรือยกระดับทักษะเดิมให้ดีขึ้น เพื่อการสร้างรายได้/อาชีพ จากสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคโควิด-19 ทั้งนี้กลุ่มตัวอย่างที่พัฒนาตนเองส่วนใหญ่ใช้การเรียนรู้ด้วยตนเองผ่านระบบออนไลน์ และมีพฤติกรรมการใช้จ่ายใช้สอยเพื่ออุปโภค/บริโภคของครัวเรือนจากผลของสถานการณ์โรคโควิด-19 โดยการทำอาหารทานเองในครัวเรือนมากที่สุด นอกจากนี้ส่วนใหญ่มีการวางแผนการใช้เงินของครัวเรือน และวางแผนด้านอาชีพจากผลของโรคโควิด-19 2) ด้านสุขภาพ พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีพฤติกรรมสุขภาพที่ปฏิบัติเป็นประจำมากที่สุด ได้แก่ การรับประทานอาหารสุกใหม่ หมั่นล้างมือให้สะอาดด้วยน้ำและสบู่หรือแอลกอฮอล์เจล และสวมหน้ากากอนามัย/หน้ากาก ผ้าตลอดเวลาเมื่ออยู่กับผู้อื่น ทั้งนี้การสแกนคิวอาร์โค้ด “ไทยชนะ” หรือการลงทะเบียนเข้าใช้บริการ เป็นพฤติกรรมที่กลุ่มตัวอย่างปฏิบัติเป็นประจำน้อยที่สุด และเป็นพฤติกรรมที่กลุ่มตัวอย่างไม่เคยปฏิบัติมากที่สุด	1) ด้านเศรษฐกิจ พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ที่เป็นสมาชิกในครัวเรือนไม่มีการสร้างอาชีพใหม่ของสมาชิกในครัวเรือนเพื่อการเพิ่มรายได้ เนื่องจากสมาชิกในครัวเรือนส่วนใหญ่ไม่มีใครทำธุรกิจ แต่กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ยังคงดำเนินการปกติเหมือนเดิมเนื่องจากเห็นว่าอาชีพเกษตรกรรมมีความเสี่ยงต่อการแพร่ระบาดของโรคโควิด-19 ได้น้อยกว่าอาชีพอื่น ๆ ส่งผลให้การพัฒนาตนเองเพื่อเพิ่มทักษะใหม่ที่จำเป็นในการทำงานนั้น ไม่มีการพัฒนาตนเองเพิ่มขึ้น อย่างไรก็ตาม กลุ่มที่มีการพัฒนาตนเองเพิ่มขึ้นส่วนใหญ่จะเป็นการเรียนรู้ด้วยตนเองผ่านระบบออนไลน์ รองลงมาคือการเรียนรู้จากผู้/ผู้เชี่ยวชาญ และการเรียนรู้โดยการอ่าน ค้นคว้าจากเอกสาร หนังสือ 2) ด้านสุขภาพ พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีพฤติกรรมสุขภาพที่ปฏิบัติเป็นประจำมากที่สุด ได้แก่ สวมหน้ากากอนามัย/หน้ากาก ผ้าตลอดเวลาเมื่ออยู่กับผู้อื่น รองลงมาคือหมั่นล้างมือให้สะอาดด้วยน้ำและสบู่หรือแอลกอฮอล์เจล และปรับตัว/ปรับจิตใจ จัดการกับความเครียดที่เกิดจากการแพร่ระบาดของโรคโควิด-19 นี้การแยกของใช้ส่วนตัวและไม่ใช้ของใช้ส่วนตัวร่วมกับผู้อื่นเป็นพฤติกรรมที่กลุ่มตัวอย่างไม่เคยปฏิบัติมากที่สุด 3) ด้านสังคมและสิ่งแวดล้อม พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีวิธีการรักษาความสัมพันธ์ทางสังคมของสมาชิกในครัวเรือนเท่าเดิม ทั้งนี้สังคมออนไลน์และการใช้การใช้โทรศัพท์เป็นวิธีการ	1) ด้านเศรษฐกิจ พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ไม่มีการสร้างอาชีพใหม่ของสมาชิกในครัวเรือนเพื่อการเพิ่มรายได้ ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะสมาชิกในครัวเรือนไม่มีใครทำธุรกิจ อีกทั้ง อาจเป็นเพราะกลุ่มตัวอย่างประกอบอาชีพเกษตรกรรมส่งผลให้ส่วนใหญ่ไม่ได้รับผลกระทบในการประกอบธุรกิจของสมาชิกในครัวเรือนจากสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคโควิด-19 นอกจากนี้แล้วกลุ่มตัวอย่างยังคงดำเนินการปกติเหมือนเดิม เนื่องจากเห็นว่าอาชีพเกษตรกรรมมีความเสี่ยงต่อการแพร่ระบาดได้น้อยกว่าอาชีพอื่น ๆ ส่วนการพัฒนาตนเองเพื่อเพิ่มทักษะใหม่ที่จำเป็นในการทำงาน พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีการพัฒนาตนเองเพิ่มขึ้น โดย ส่วนใหญ่จะเป็นการเรียนรู้ด้วยตนเองผ่านระบบออนไลน์ รองลงมาคือการเรียนรู้จากผู้/ผู้เชี่ยวชาญ และการเรียนรู้โดยการอ่าน ค้นคว้าจากเอกสาร หนังสือตามลำดับ 2) ด้านสุขภาพ พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่พฤติกรรมสุขภาพในการป้องกันการติดเชื้อโควิด-19 ของสมาชิกในครัวเรือนมีพฤติกรรมสุขภาพที่ปฏิบัติเป็นประจำมากที่สุด คือการรับประทานอาหารสุกใหม่ รองลงมาคือสวมหน้ากากอนามัย/หน้ากาก ผ้าตลอดเวลาเมื่ออยู่กับผู้อื่น และหมั่นล้างมือให้สะอาดด้วยน้ำและสบู่ หรือแอลกอฮอล์เจล ทั้งนี้ การสแกนคิวอาร์โค้ด “ไทยชนะ” หรือการลงทะเบียนเข้าใช้บริการ เป็นพฤติกรรมที่กลุ่มตัวอย่างไม่เคยปฏิบัติมากที่สุด

จังหวัดสุราษฎร์ธานี	จังหวัดระนอง	จังหวัดชุมพร
3) ด้านสังคมและสิ่งแวดล้อม พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีวิธีการรักษาความสัมพันธ์ทางสังคมของสมาชิกโดยการใช้สังคมออนไลน์ และการใช้โทรศัพท์มากขึ้นมากที่สุด และกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ไม่เคยขอ/สมัครขอรับความช่วยเหลือจากบุคคล แหล่งสนับสนุน ทั้งนี้นโยบายต่าง ๆ ของภาครัฐเป็นแหล่งสนับสนุนที่กลุ่มตัวอย่างเคยขอรับการช่วยเหลือมากที่สุด ทั้งนี้จะได้รับความช่วยเหลือทุกครั้งมากที่สุดจากผู้นำชุมชน / อสม. 4) ด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีการปรับตัวโดยการเรียนรู้การใช้อุปกรณ์สื่อสารด้วยตนเองมากที่สุด 5) ด้านการศึกษา พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ใช้วิธีการให้คนในครอบครัวต้องแบ่งเวลาสอน/ดูแลลูก/หลานมากที่สุด	รักษาความสัมพันธ์ทางสังคมที่กลุ่มตัวอย่างใช้มากขึ้นมากที่สุด และวิธีการทำกิจกรรมร่วมกันในชุมชนลดลงมากที่สุด นอกจากนี้ ยังพบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ไม่เคยขอ/สมัครขอรับความช่วยเหลือ โดยเฉพาะการขอสนับสนุนช่วยเหลือจากองค์กรเอกชน (NGOs) รองลงมาคือเพื่อนในสังคมออนไลน์ ส่วนกลุ่มกลุ่มตัวอย่างที่ขอสนับสนุนช่วยเหลือ ส่วนใหญ่เลือกที่จะขอสนับสนุนการช่วยเหลือจากกลุ่ม อสม. มากที่สุด รองลงมาคือผู้นำชุมชน (ผู้ใหญ่บ้าน/ประธานชุมชน ฯลฯ) ในขณะที่การได้รับการช่วยเหลือส่วนใหญ่ยังคงได้รับการช่วยเหลือทุกครั้งจากกลุ่ม อสม. และผู้นำชุมชน (ผู้ใหญ่บ้าน/ประธานชุมชน ฯลฯ) มากที่สุดเช่นกัน อย่างไรก็ตาม ยังคงมีกลุ่มที่ไม่ได้รับการช่วยเหลือ โดยเฉพาะการขอรับการช่วยเหลือจาก NGOs และเพื่อนในสังคมออนไลน์มากที่สุด 4) ด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีการปรับตัวโดยการขอคำแนะนำเกี่ยวกับการใช้งานอุปกรณ์สื่อสาร (เช่น ถามลูก/หลาน/เพื่อน) มากที่สุด และเรียนรู้การใช้อุปกรณ์สื่อสารด้วยตนเองมากที่สุด ในขณะที่กลุ่มตัวอย่างที่ไม่เคยมีการปรับตัวด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ ส่วนใหญ่ไม่เลือกเรียนรู้ที่การใช้อุปกรณ์สื่อสารจากผู้รู้/เชี่ยวชาญมากที่สุด 5) ด้านการศึกษา พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ไม่เคยใช้วิธีการต่าง ๆ เพื่อปรับตัวด้านการศึกษา	3) ด้านสังคมและสิ่งแวดล้อม พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีวิธีการรักษาความสัมพันธ์ทางสังคมของสมาชิกในครัวเรือนเท่าเดิม ทั้งนี้ การใช้โทรศัพท์ และสังคมออนไลน์ เป็นวิธีการรักษาความสัมพันธ์ทางสังคมที่กลุ่มตัวอย่างใช้มากขึ้นมากที่สุด และวิธีการที่ใช้ลดลงมากที่สุดคือการทำกิจกรรมร่วมกันในชุมชน นอกจากนี้ ยังพบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ไม่เคยขอ/สมัครขอรับความช่วยเหลือ โดยเฉพาะการขอสนับสนุนช่วยเหลือจาก NGOs รองลงมาคือเพื่อนในสังคมออนไลน์ ส่วนกลุ่มตัวอย่างที่ขอสนับสนุนช่วยเหลือจะเลือกที่จะขอสนับสนุนการช่วยเหลือจากกลุ่ม อสม. มากที่สุด รองลงมาคือผู้นำชุมชน (ผู้ใหญ่บ้าน/ประธานชุมชน ฯลฯ) ในขณะที่การได้รับการช่วยเหลือส่วนใหญ่ยังคงได้รับการช่วยเหลือทุกครั้งจากกลุ่ม อสม. และผู้นำชุมชน (ผู้ใหญ่บ้าน/ประธานชุมชน ฯลฯ) มากที่สุดเช่นกัน อย่างไรก็ตาม ยังคงมีกลุ่มที่ไม่ได้รับการช่วยเหลือ โดยเฉพาะการขอรับการช่วยเหลือจาก NGOs และเพื่อน/เพื่อนร่วมงานมากที่สุดเช่นกัน 4) ด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีการปรับตัวโดยการเรียนรู้การใช้อุปกรณ์สื่อสารด้วยตนเองมากที่สุด และเรียนรู้ที่จะรับข้อมูลข่าวสารที่ถูกต้องจากสื่อสารสนเทศมากที่สุด ในขณะที่กลุ่มตัวอย่างที่ไม่เคยมีการปรับตัวด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ ส่วนใหญ่ไม่เลือกเรียนรู้ที่การใช้อุปกรณ์สื่อสารจากผู้รู้/เชี่ยวชาญมากที่สุด

จังหวัดสุราษฎร์ธานี	จังหวัดระนอง	จังหวัดชุมพร
	ส่วนใหญ่ไม่เลือกจ้างครูสอนพิเศษเพิ่มให้ลูก/หลานมากที่สุด รองลงมาคือการขอให้คนรู้จักช่วยดูแลลูก/หลานระหว่างหยุดเรียน ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะความไม่แน่ใจต่อความปลอดภัยและการป้องกันการแพร่ระบาดของโรคโควิด-19 โดยเลือกที่จะใช้คนในครอบครัวเพื่อแบ่งเวลาสอน/ดูแลลูก/หลานเอง	5) ด้านการศึกษา พบว่า กลุ่มอย่างส่วนใหญ่ไม่เคยใช้วิธีการต่าง ๆ เพื่อปรับตัวด้านการศึกษา ไม่เลือกจ้างครูสอนพิเศษเพิ่มให้ลูก/หลานมากที่สุด รองลงมาคือการขอให้คนรู้จักช่วยดูแลลูก/หลานระหว่างหยุดเรียน ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะความไม่แน่ใจต่อความปลอดภัยและการป้องกันการแพร่ระบาดของโรคโควิด-19 โดยเลือกที่จะใช้คนในครอบครัวเพื่อแบ่งเวลาสอน/ดูแลลูก/หลานเอง

จากวัตถุประสงค์ที่ 2 เพื่อสนับสนุนการสำรวจความคิดเห็นของประชาชนเกี่ยวกับการป้องกันและแก้ไขปัญหาการแพร่ระบาดของโรคโควิด-19 สามารถสรุปผลการวิจัยตามตารางที่ 5

ตารางที่ 5 ผลการวิเคราะห์แนวปฏิบัติชีวิตวิถีใหม่ การสร้างความเชื่อมั่นและความต้องการในการป้องกันและแก้ไขปัญหาโรคโควิด-19

จังหวัดสุราษฎร์ธานี	จังหวัดระนอง	จังหวัดชุมพร
1) การสร้างความเชื่อมั่น พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่วางแผนค่าใช้จ่ายครัวเรือนและการปลูก/ประกอบอาหารทานเองที่บ้าน รวมการปรับใช้เทคโนโลยีในการดำรงชีวิตประจำวัน เช่น การสั่งอาหารผ่านแอปพลิเคชัน และการหารายได้เสริมผ่านช่องทางออนไลน์ต่าง ๆ การหันมาดูแลสุขภาพเพิ่มขึ้นก็เป็นแนวทางในการปฏิบัติชีวิตวิถีใหม่เพื่อป้องกันโรค การใช้โทรศัพท์มือถือโดยผ่านสื่อสังคมออนไลน์หรือ Social Network และการใช้โทรศัพท์ฯ เสี่ยงตามสาย ผู้นำชุมชนอาสาสมัครวิทยุ และป้ายประชาสัมพันธ์ เป็นแนวทางการสื่อสารข้อมูลหรือเครื่องมือที่มีประสิทธิภาพในสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคโควิด-19	1) การสร้างความเชื่อมั่น พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีความเชื่อมั่นในการใช้ชีวิตแบบวิถีใหม่ ด้วยวิธีการประหยัดอดออม และการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมในชีวิตประจำวันเพื่อป้องกันการได้รับเชื้อโรคโควิด-19 เช่น การปลูกผักสวนครัวเพื่อลดค่าใช้จ่ายในครัวเรือน ประกอบอาชีพเกษตรกรรม การทำเกษตรอินทรีย์ การประกอบอาชีพธุรกิจส่วนตัว การเปิดร้านกาแฟโดยอาศัยความเป็นธรรมชาติของจังหวัดระนอง การเรียนการสอนแบบออนไลน์เพิ่มขึ้น และมีการขายของออนไลน์เพิ่มขึ้น เป็นต้น 2) ความต้องการในการป้องกัน พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ระบุว่า ผู้นำชุมชน อสม. รวมทั้งอาสาสมัครต่างตำบล (อสต.) และผู้เกี่ยวข้องนำการสื่อสารผ่านทางโทรศัพท์ฯ วิทยุสื่อสาร	1) การสร้างความเชื่อมั่น พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีการวิเคราะห์หรือวางแผนการเงินอย่างจริงจัง ในส่วนทางด้านอาชีพควรเน้นการใช้ประโยชน์จากพื้นที่เกษตรกรรมเพื่อลดการลดค่าใช้จ่ายและสร้างรายได้เสริม รวมถึงการให้ความสำคัญกับการดูแลสุขภาพอย่างจริงจัง ด้วยการรับประทานอาหารที่เหมาะสม ถูกต้องตามหลักโภชนาการ รวมถึงการออกกำลังกายอย่างสม่ำเสมอเพื่อเสริมสร้างภูมิคุ้มกันในร่างกาย 2) ความต้องการในการป้องกัน พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ใช้เครื่องมือที่มีประสิทธิภาพในการป้องกันโรคโควิด-19 คือการสื่อสารและประชาสัมพันธ์ ด้วยการใช้สมาร์ตโฟนที่มีอยู่แล้ว ซึ่งทุกคนสามารถเข้าถึงได้ง่าย และใช้ประโยชน์ได้หลากหลาย

จังหวัดสุราษฎร์ธานี	จังหวัดระนอง	จังหวัดชุมพร
2) ความต้องการในการป้องกัน พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ปรับตัวในการตั้งรับต่อสถานการณ์ต่าง ๆ ด้วยความเข้าใจ ลดความตื่นตระหนก เรียนรู้ที่จะคัดกรองช่องทางการรับรู้ข้อมูลข่าวสารที่เป็นจริงมากขึ้น ้วยรู้และวัยกลางคนในครัวเรือนต่าง ๆ เรียนรู้ที่จะพึ่งตนเองโดยการนำหลักเศรษฐกิจพอเพียงมาปรับใช้มากขึ้น เป็นช่วงเวลาที่ช่วยยกระดับมาตรฐานคุณภาพชีวิตของประชาชนทุกช่วงวัย โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ผู้สูงอายุ ให้มีความสามารถในการเข้าถึงเทคโนโลยีมากขึ้น 3) การแก้ไขปัญหาจากภาครัฐ พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่อยากให้ภาครัฐจัดการให้ความรู้ประชาชน เรียนรู้ที่จะพึ่งพาตนเอง ให้ความรู้ที่จะปรับตัวในการใช้ช่องทางออนไลน์/ช่องทางต่าง ๆ ในการหารายได้ ส่วนความต้องการความช่วยเหลือของประชาชน พบว่า กลุ่มตัวอย่างต้องการความช่วยเหลือด้านอุปกรณ์ป้องกันเชื้อโรค เช่น หน้ากากอนามัย แอลกอฮอล์เจล เงินสนับสนุนการยังชีพระยะสั้น และกำลังใจ/ให้คำปรึกษามากขึ้น ทั้งนี้ด้านที่ต้องการความช่วยเหลือน้อยที่สุดได้แก่ อบรมให้ความรู้เพื่อประกอบอาชีพ การจ้างงานระยะสั้น และที่พักอาศัย	หอกระจายข่าว วิทยุ และสื่อออนไลน์ ในชุมชน เพื่อมาสร้างการรับรู้ให้ประชาชนในชุมชนได้รับข้อมูลจากส่วนกลางที่ถูกต้อง เพื่อสร้างความตระหนักในการรับมือกับเชื้อโรค รวมทั้งวิธีการป้องกันโรค การดูแลสุขภาพส่วนบุคคล และการให้ความรู้เรื่องจิตวิทยา 3) การแก้ไขปัญหาจากภาครัฐ พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ต้องการให้ภาครัฐดูแลเรื่องความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น ทั้งสุขภาพและเศรษฐกิจโดยการสร้างอาชีพให้กับคนในชุมชนที่ตกงานจากสถานการณ์โควิด-19 การมอบวัคซีนอย่างทั่วถึง และการจัดตั้งศูนย์สุขภาพเพื่อป้องกันโรคระบาดในระดับชุมชน และโดยเฉพาะการมอบเงินเยียวยา	วิธีการ อีกทั้งหากภาครัฐควรมีนโยบายส่งเสริมการใช้อินเทอร์เน็ตฟรีสำหรับให้ประชาชนได้ใช้งาน และยังเป็นการลดค่าใช้จ่ายให้กับประชาชนในช่วงของการแพร่ระบาด ควรส่งเสริมให้ประชาชนทุกช่วงวัยมีทักษะและความรู้ที่จะปรับตัวในการตั้งรับต่อสถานการณ์ต่าง ๆ ด้วยความเข้าใจมากขึ้น เรียนรู้การพึ่งพาตนเอง เน้นการยกระดับมาตรฐานคุณภาพชีวิตของประชาชนทุกช่วงวัย โดยเฉพาะอย่างยิ่งผู้สูงอายุให้มีความสามารถในการเข้าถึงเทคโนโลยีมากขึ้น และสร้างความสามัคคีกันให้ความช่วยเหลือซึ่งกันและกันเพื่อป้องกันชุมชนของตนให้ปราศจากโรค 3) การแก้ไขปัญหาจากภาครัฐ พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ต้องการให้ภาครัฐสนับสนุนนโยบายกระตุ้นเศรษฐกิจที่เน้นการเข้าถึงบริการการกระตุ้นเศรษฐกิจที่หลากหลายกลุ่มอาชีพมากขึ้น และเร่งให้ความสำคัญกับการจัดหาวัคซีนเพื่อป้องกันการแพร่ระบาดให้กับประชาชนโดยด่วน

จากวัตถุประสงค์ที่ 3 เพื่อพัฒนากระบวนการสร้างการเรียนรู้ในการปรับตัวของชุมชนวิถีใหม่ พบว่า คณะนักวิจัยจัดประชุมสนทนากลุ่มพร้อมทั้งการอบรมเชิงปฏิบัติการ เพื่อพัฒนากลไกความร่วมมือของเครือข่ายวิจัยที่มีส่วนเกี่ยวข้องในการกำหนดนโยบายการควบคุมการระบาดของโรคโควิด-19 ของทั้ง 3 จังหวัด ได้แก่ ผู้นำชุมชนผู้บริหารสำนักงานสาธารณสุขจังหวัด และสำนักงานประชาสัมพันธ์จังหวัด ด้วยการศึกษา ล้างระจ ออกแบบ พัฒนา

และจัดทำ “สื่อประชาสัมพันธ์กระบวนการสร้างการเรียนรู้ในการปรับตัวของชุมชนวิถีใหม่” ในรูปแบบของสื่อสารสนเทศ คือ ภาพดิจิทัลและวีดิทัศน์สรุปเนื้อหาสาระการปรับตัวของชุมชนวิถีใหม่ ภายใต้หัวข้อ “ปกป้องและฟื้นฟูเมืองท่องเที่ยวนานาชาติและชุมชนเมืองเก่า จังหวัดสุราษฎร์ธานี” หัวข้อ “วิถีชุมชนชายแดนในวิกฤติโรคระบาดจังหวัดระนอง” และหัวข้อ “ปิดเพื่อพิทักษ์ ชุมชนท่องเที่ยวจังหวัดชุมพร” โดยมีเนื้อหาและความเหมาะสมด้านภาษาต่างประเทศ ได้แก่ ภาษาไทย ภาษาเมียนมา และภาษาอังกฤษ ที่ผ่านพิจารณาจากผู้ทรงคุณวุฒิด้านสาธารณสุขจังหวัด ภาษาศาสตร์ นิเทศศาสตร์ และการประชาสัมพันธ์ สำหรับใช้ในการส่งเสริมให้ประชาชนในพื้นที่ศึกษาเกิดการพัฒนากระบวนการสร้างการเรียนรู้ในการปรับตัวของชุมชนวิถีใหม่ ภายใต้เนื้อหาและประเด็นตามนโยบายและมาตรการป้องกันของภาครัฐที่สอดคล้องกับบริบทและข้อมูลเชิงพื้นที่ของชุมชนท้องถิ่นในแต่ละจังหวัด

จากวัตถุประสงค์ที่ 4 เพื่อจัดทำข้อเสนอแนะแนวทางการวางมาตรการป้องกันร่วมกันระหว่างมหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในพื้นที่จังหวัดสุราษฎร์ธานี จังหวัดระนอง และจังหวัดชุมพร พบว่าคณะนักวิจัยจัดประชุมสนทนากลุ่ม เพื่อพัฒนากลไกความร่วมมือของเครือข่ายวิจัยที่มีส่วนเกี่ยวข้องในการกำหนดนโยบายการควบคุมการระบาดของโรคโควิด-19 ของทั้ง 3 จังหวัด ได้แก่ ผู้นำชุมชน และผู้บริหารสำนักงานสาธารณสุขจังหวัด ด้วยการระดมสมอง ศึกษา และจัดทำข้อเสนอแนะแนวทางการวางมาตรการป้องกันการควบคุมการระบาด และการรับมือของโรคโควิด-19 โดยแบ่งตามจังหวัด ซึ่งมีรายละเอียดตามตารางที่ 6

ตารางที่ 6 ข้อเสนอแนะแนวทางการวางมาตรการป้องกันการควบคุมการระบาด และการรับมือของโรคโควิด-19

จังหวัดสุราษฎร์ธานี	จังหวัดระนอง	จังหวัดชุมพร
1) ด้านการให้คำแนะนำความรู้และวิธีป้องกันตนเอง ในฐานะเป็นองค์กรด้านการศึกษาเชิงพื้นที่ มหาวิทยาลัยราชภัฏสามารถทำหน้าที่เป็นศูนย์และเป็นสื่อให้คำแนะนำความรู้และวิธีป้องกันตนเอง ภายใต้การกำกับของหน่วยงานรับผิดชอบหลักคือสำนักงานสาธารณสุขจังหวัดสุราษฎร์ธานี รวมถึงจัดพื้นที่ในการจัดประชุมเพื่อแจ้งข่าวสารความรู้แก่ประชาชนในพื้นที่	1) ด้านการให้คำแนะนำความรู้และวิธีป้องกันตนเอง ในฐานะเป็นองค์กรด้านการศึกษาเชิงพื้นที่ มหาวิทยาลัยราชภัฏสามารถทำหน้าที่เป็นศูนย์และเป็นสื่อให้คำแนะนำความรู้และวิธีป้องกันตนเอง ภายใต้การกำกับของหน่วยงานรับผิดชอบหลักคือสำนักงานสาธารณสุขจังหวัดระนอง รวมถึงจัดพื้นที่ในการจัดประชุมเพื่อแจ้งข่าวสารความรู้แก่ประชาชนในพื้นที่	1) ด้านการให้คำแนะนำความรู้และวิธีป้องกันตนเอง ในฐานะเป็นองค์กรด้านการศึกษาเชิงพื้นที่ มหาวิทยาลัยราชภัฏสามารถทำหน้าที่เป็นศูนย์และเป็นสื่อให้คำแนะนำความรู้และวิธีป้องกันตนเอง ภายใต้การกำกับของหน่วยงานรับผิดชอบหลักคือสำนักงานสาธารณสุขจังหวัดชุมพร รวมถึงจัดพื้นที่ในการจัดประชุมเพื่อแจ้งข่าวสารความรู้แก่ประชาชนในพื้นที่
2) ด้านการนำนโยบาย/มาตรการบริหารจัดการพื้นที่ มหาวิทยาลัยสามารถทำหน้าที่ประสานงานระหว่างภาครัฐและประชาชน ให้ปฏิบัติตามมาตรการ และจัดเจ้าหน้าที่ของมหาวิทยาลัยเข้าเรียนรู้กระบวนการคัดกรองและข้อมูลจากเจ้าหน้าที่ภาครัฐร่วมกับหน่วยงานอื่น	2) ด้านการนำนโยบาย/มาตรการบริหารจัดการพื้นที่ มหาวิทยาลัยสามารถทำหน้าที่ประสานงานระหว่างภาครัฐและประชาชน ให้ปฏิบัติตามมาตรการ และจัดเจ้าหน้าที่ของมหาวิทยาลัยเข้าเรียนรู้กระบวนการคัดกรองและข้อมูลจากเจ้าหน้าที่ภาครัฐร่วมกับหน่วยงานอื่น	2) ด้านการนำนโยบาย/มาตรการบริหารจัดการพื้นที่ มหาวิทยาลัยสามารถทำหน้าที่ประสานงานระหว่างภาครัฐและประชาชน ให้ปฏิบัติตามมาตรการ และจัดเจ้าหน้าที่ของมหาวิทยาลัยเข้าเรียนรู้กระบวนการคัดกรองและข้อมูลจากเจ้าหน้าที่ภาครัฐร่วมกับหน่วยงานอื่น
3) ด้านการช่วยเหลือประชาชน มหาวิทยาลัยควรมีส่วนร่วมกับหน่วยงานในพื้นที่ในการดำเนินการเพื่อสังคมในหลาย ๆ ด้าน เช่น การแจกอาหาร ประชาสัมพันธ์ข้อมูลช่วยเหลือของรัฐ เป็นต้น	3) ด้านการช่วยเหลือประชาชน มหาวิทยาลัยควรมีส่วนร่วมกับหน่วยงานในพื้นที่ในการดำเนินการเพื่อสังคมในหลาย ๆ ด้าน เช่น การแจกอาหาร ประชาสัมพันธ์ข้อมูลช่วยเหลือของรัฐชุมชนที่อยู่ห่างไกล การสร้างอาชีพใหม่รวมถึงความเป็นอยู่ที่ดีขึ้นทั้งสุขภาพและเศรษฐกิจ เป็นต้น	3) ด้านการช่วยเหลือประชาชน มหาวิทยาลัยควรมีส่วนร่วมกับหน่วยงานในพื้นที่ในการดำเนินการเพื่อสังคมในหลาย ๆ ด้าน เช่น การแจกอาหาร ประชาสัมพันธ์ข้อมูลช่วยเหลือของรัฐ รวมถึงการจัดสรรพื้นที่ที่เหมาะสมในการรองรับการให้บริการโรงพยาบาลสนามในกรณีจำเป็น เป็นต้น

อภิปรายผล

ผลจากการวิจัยวัตถุประสงค์ที่ 1

ด้านผลการวิเคราะห์พฤติกรรมการใช้ชีวิตของประชาชนในสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคโควิด-19 พบว่า พฤติกรรมการใช้ชีวิตของกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ของจังหวัดสุราษฎร์ธานี ยังคงประกอบธุรกิจส่วนตัวและไม่มีอาชีพเสริม สำหรับกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ของจังหวัดระนอง ยังประกอบอาชีพเกษตรกรรมและไม่มีอาชีพเสริม อีกทั้ง

กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ของจังหวัดชุมพร ยังประกอบอาชีพเกษตรกรรมและส่วนใหญ่ไม่มีอาชีพเสริม และกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ของทั้ง 3 จังหวัด ยังมีรายได้รวมของสมาชิกในครัวเรือนต่อเดือนส่วนใหญ่ไม่เกิน 30,000 บาท และมีรายได้เพียงพอแต่ไม่เหลือเก็บ ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะอาชีพหลักคือการทำเกษตรกรรม จึงทำได้ผลกระทบต่อการประกอบอาชีพมีน้อย อาจจะมีข้อจำกัดบ้างในการการขายสินค้า เนื่องจากไม่สามารถนำไปในจำหน่ายในตลาดหรือแหล่งชุมชนได้ สอดคล้องกับผลการศึกษาของ Phukanha (2020) ที่ทำการศึกษาศักยภาพที่ส่งผลต่อการปรับตัวด้านการเงินของบุคลากรสำนักงานตรวจเงินแผ่นดิน พบว่า วิกฤติโรคโควิด-19 ไม่ส่งผลต่อการปรับตัวด้านอาชีพและการเงิน แต่ผลส่งกระทบโดยตรงด้านการออมและการลงทุน และสอดคล้องกับ Department of Mental Health (2020) ที่กล่าวถึงพฤติกรรมการใช้ชีวิตของประชาชนที่ต้องประหยัมากกว่าเดิม ใช้จ่ายอะไรต้องพะวงหน้าพะวงหลัง ส่งผลกระทบต่อผู้ประกอบการพ่อค้าแม่ค้าในตลาด ผู้ประกอบอาชีพทำประมงพื้นบ้าน และกลุ่มเกษตรกรก็ได้รับผลกระทบในด้านค่าใช้จ่ายในชีวิตประจำวัน

ด้านผลการวิเคราะห์ผลกระทบจากสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคโควิด-19 ต่อประชาชน ได้แก่ 1) ด้านเศรษฐกิจ พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ของทั้ง 3 จังหวัด ได้รับผลกระทบเพิ่มขึ้นทุกด้าน โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ด้านรายได้และเงินออมที่ลดลง แต่ประชาชนส่วนใหญ่ไม่ได้รับผลกระทบจากการถูกเลิกจ้าง ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะอาชีพส่วนใหญ่ของกลุ่มตัวอย่างคือเกษตรกรรม และไม่มีสมาชิกในครัวเรือนถูกนายจ้างลดวันทำงาน เพียงแต่ลดเวลาทำงานจึงทำให้รายรับลดลงบ้าง สอดคล้องกับผลการศึกษาของ Sangsawangwatthana et al. (2020) ที่ระบุว่าประชาชนจำเป็นต้องมีการปรับตัวด้านการใช้จ่ายให้สอดคล้องอย่างระมัดระวัง เพื่อป้องกันการเหตุที่ไม่คาดคิดในอนาคต เพราะคนในชุมชนยังรู้สึกหวัดกับการระบาดของโรคโควิด-19 อยู่ต่อเนื่อง 2) ด้านสุขภาพ พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ของทั้ง 3 จังหวัด มีการป้องกันการติดเชื้อ การดูแลสุขภาพ และความวิตกกังวล/ความเครียดของสมาชิกในครัวเรือนเพิ่มขึ้น เมื่อเปรียบเทียบกับภาวะปกติ ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะได้รับข่าวสารและคำแนะนำของกระทรวงสาธารณสุข ถึงผลกระทบต่อนิสัยของตนเองและต่อคนในสังคมจากโรคโควิด-19 สอดคล้องกับแนวคิดของ Wae (2020) ที่สรุปว่า ประชาชนเกิดการเรียนรู้และยอมเปลี่ยนพฤติกรรมในการใช้ชีวิต เพื่อการมีสุขอนามัยที่ดีในการดูแลสุขภาพตนเองและความรับผิดชอบต่อสังคมตามคำแนะนำของกระทรวงสาธารณสุข และสอดคล้องกับ Donthu & Gustafsson (2020) ที่ระบุว่า การปรับตัวเพื่อให้เข้ากับสถานการณ์ยังต้องปฏิบัติตามมาตรการป้องกันอย่างเคร่งครัด โดยคนจะอยู่แต่บ้าน ไม่ออกไปข้างนอกและจะหลีกเลี่ยงกิจกรรมทำกันภายในครอบครัวของตนเอง 3) ด้านสังคม พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ของทั้ง 3 จังหวัด ระบุว่าจากสถานการณ์โรคโควิด-19 สร้างการเปลี่ยนแปลงความสัมพันธ์ของสมาชิกในครัวเรือนกับบุคคลอื่น โดยความสัมพันธ์ของบุคคลที่เป็นสมาชิกในครัวเรือนส่วนใหญ่อยู่ในระดับปกติ โดยเฉพาะคู่รัก/คู่สมรสและพ่อแม่ลูก เป็นกลุ่มที่มีความสัมพันธ์ที่ดีขึ้นมากที่สุด ส่วนกลุ่มเพื่อนมีความสัมพันธ์ที่ห่างกันบางครั้ง ส่วนการเข้าร่วมกิจกรรมในชุมชนหรือสังคมนั้น ได้รับผลกระทบเชิงลบในทางสังคมมากที่สุด ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะความกังวลในเรื่องความปลอดภัยจากโรคโควิด-19 ที่สอดคล้องกับการศึกษาของ Wongwassana (2021) กรณีศึกษาบริษัท บางกอกโฟลท์เซอร์วิส จำกัด ที่กล่าวว่า ผลกระทบครั้งนี้ได้ส่งผลกระทบใช้ชีวิตในทางกายภาพ เช่น ด้านรายได้ ด้านสุขภาพ ด้านความปลอดภัย เป็นต้น และยังพบปัญหาด้านจิตใจสอดคล้องกับปัจจัยผลกระทบทางลบจากโรคโควิด-19 ส่งผลกระทบต่อความสุขในการทำงานในที่ทำงาน 4) ด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ของทั้ง 3 จังหวัด มีการเข้าถึงแหล่งข้อมูลข่าวสารมากขึ้น โดยมีการเข้าถึงข่าวสารจากโทรทัศน์มากที่สุด รองลงมาคือ ผู้นำชุมชน และ อสม. ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะความสะดวกรวดเร็ว และการเข้าถึงเทคโนโลยีสารสนเทศที่ง่ายขึ้นในปัจจุบัน สอดคล้องกับคำกล่าวของ Klomjai et al. (2020) ที่ระบุว่า ประชาชน

สามารถเข้าถึงแหล่งข้อมูลข่าวสารจากการโทรทัศน์ และแหล่งอื่น ๆ ได้ง่ายขึ้น เพื่อติดตามสถานการณ์และความรู้เรื่องการป้องกันตนเองจากโรคโควิด-19 และ 5) ด้านการศึกษา พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ของทั้ง 3 จังหวัด มีค่าใช้จ่ายเกี่ยวกับการศึกษาเพิ่ม เช่น ค่าอินเทอร์เน็ตรายเดือนมากขึ้น โดยไม่มีผลกระทบต่อผู้ปกครองที่จะต้องหยุดงานเพื่อดูแลบุตรหลานที่หยุดเรียน และเด็กเรียนไม่ทันเพื่อน ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะการปรับเปลี่ยนรูปแบบการเรียนการสอนเป็นแบบออนไลน์ของสถาบันการศึกษา และตามมาตรฐานควบคุมของภาครัฐ เพื่อป้องกันการแพร่ระบาดของโรคโควิด-19 ที่สอดคล้องกับ Phra Saeng Wongdee (2020) ที่ระบุถึงมาตรฐานควบคุม การรณรงค์ และป้องกันการติดเชื้อการแพร่ระบาดของโรคโควิด-19 ที่ทางภาครัฐกำหนด เช่น การใช้แอปพลิเคชัน “เราชนะ” และ “SAVE CHUMPHON” รวมถึงต้องการติดตามข่าวสารทางสื่อออนไลน์มากขึ้น

ด้านผลการวิเคราะห์การปรับตัวของสมาชิกในครัวเรือนจากสถานการณ์โรคโควิด-19 ของประชาชน ได้แก่ 1) ด้านเศรษฐกิจ พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ของทั้ง 3 จังหวัด ไม่มีการปรับตัวในการสร้างอาชีพใหม่เพื่อเพิ่มรายได้ แต่มีการเรียนรู้ด้วยตนเองผ่านระบบออนไลน์ และมีพฤติกรรมการจับจ่ายใช้สอยเพื่ออุปโภค/บริโภคของครัวเรือน ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะการประกาศปิดเมือง ซึ่งทำให้ระบบธุรกิจทั้งหมดหยุดลง สอดคล้องกับ Siriboon et al. (2020) ที่กล่าวถึงแนวโน้มการนำเสนอผลิตภัณฑ์และบริการผ่านระบบออนไลน์ เพื่อรองรับความต้องการของกลุ่มลูกค้าที่เพิ่มมากขึ้น 2) ด้านสุขภาพ พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ของทั้ง 3 จังหวัด มีพฤติกรรมสุขภาพที่ปฏิบัติเป็นประจำมากที่สุด ได้แก่ การรับประทานอาหารสุกใหม่ หมั่นล้างมือให้สะอาดด้วยน้ำและสบู่หรือแอลกอฮอล์เจล และสวมหน้ากากอนามัย/หน้ากาก ผ้าตลอดเวลาเมื่ออยู่กับผู้อื่น ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะการรณรงค์การป้องกันการแพร่ระบาดของโรคโควิด-19 สอดคล้องกับการศึกษาของ Klomjai et al. (2020) ที่พบว่ากลุ่มตัวอย่างใช้วิธีรับประทานอาหารปรุงสุกที่ผ่านการให้ความร้อนเสมอมากที่สุด และสอดคล้องกับ Lagunaa et al. (2020) การปรับเปลี่ยนพฤติกรรมทางสุขภาพให้สอดคล้องกับการปฏิบัติตามมาตรการเฝ้าระวังโรคโควิด-19 เพื่อความปลอดภัยของทุกคน 3) ด้านสังคม พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ของทั้ง 3 จังหวัด มีวิธีการรักษาความสัมพันธ์ทางสังคมของสมาชิกในครัวเรือนเท่าเดิม แต่มีวิธีการรักษาความสัมพันธ์ทางสังคมด้วยการใช้โทรศัพท์ และสังคมออนไลน์มากขึ้น และการทำกิจกรรมร่วมกันในชุมชนลดลง ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะความสะดวกในการใช้เทคโนโลยีที่สามารถรักษาความสัมพันธ์ทางสังคมได้ ซึ่งสอดคล้องกับ Department of Mental Health (2020) กล่าวว่า ประชาชนยังต้องการได้รับข้อมูลข่าวสาร ผ่านระบบต่าง ๆ เพื่อสร้างปฏิสัมพันธ์และรักษาความสัมพันธ์ทางสังคม 4) ด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ของทั้ง 3 จังหวัด มีการปรับตัวโดยการเรียนรู้การใช้อุปกรณ์สื่อสารด้วยตนเองมากที่สุด และเรียนรู้ที่จะรับข้อมูลข่าวสารที่ถูกต้องจากสื่อสารสนเทศมากที่สุด ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะความจำเป็นและความสะดวกในการใช้งานเทคโนโลยีสารสนเทศในช่วงที่มีการปิดเมือง สอดคล้องกับ Chaikij and Chitsawang (2021) ที่ระบุว่า ประชาชนควรมีการติดตามข้อมูลข่าวสารอย่างใกล้ชิด เพื่อการรับข้อมูลและข่าวสารที่ถูกต้อง และเพื่อการผ่อนคลายความวิตกกังวล และ 5) ด้านการศึกษา พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ของทั้ง 3 จังหวัด เกิดการปรับตัวด้านการศึกษาโดยไม่เลือกจ้างครูสอนพิเศษ แต่ขอให้คนรู้จักหรือคนในครอบครัวมาช่วยดูแลลูกหลานระหว่างมีการประกาศหยุดเรียน หรือมีเรียนออนไลน์ ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะความไม่แน่ใจต่อความปลอดภัยและการป้องกันการแพร่ระบาดของโรคโควิด-19 สอดคล้องกับ Wayo et al. (2020) ที่ระบุว่า เมื่อเกิดวิกฤตการณ์โรคโควิด-19 ทำให้ต้องนำเทคโนโลยีการสอนแบบออนไลน์มาใช้ในการเรียนการสอนตามชีวิตวิถีใหม่ ทำให้ผู้สอนต้องสอนจากบ้านและผู้เรียนก็เรียนอยู่ที่บ้าน

ผลจากการวิจัยวัตถุประสงค์ที่ 2

ด้านผลการวิเคราะห์แนวปฏิบัติชีวิตวิถีใหม่ การสร้างความเชื่อมั่นและความต้องการในการป้องกันและแก้ไข ปัญหาโรคโควิด-19 ได้แก่ 1) การสร้างความเชื่อมั่น พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ของทั้ง 3 จังหวัด มีแนวปฏิบัติชีวิตวิถีใหม่ในการวางแผนค่าใช้จ่ายครัวเรือนและการปลูก/ประกอบอาหารทานเองที่บ้าน รวมการปรับใช้เทคโนโลยีในการดำรงชีวิตประจำวัน ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะข้อจำกัดตามมาตรการต่าง ๆ และความสะดวกในการใช้ชีวิตผ่านสื่อสังคมออนไลน์หรือ Social Network ซึ่งสอดคล้องกับ He and Harris (2020) ที่ระบุว่าผู้บริโภคถูกกระตุ้นและผลักดันให้มีการค้นหาข้อมูล สั่งซื้อและชำระค่าสินค้าและบริการผ่านช่องทางออนไลน์มากขึ้น เพื่อลดการสัมผัสและลดความเสี่ยงต่อการติดเชื้อโควิด-19 และเพื่อหลีกเลี่ยงให้เกิดความสะดวกในการดำเนินชีวิตประจำวัน 2) ความต้องการในการป้องกัน พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ของทั้ง 3 จังหวัด มีแนวปฏิบัติชีวิตวิถีใหม่ในการตั้งรับต่อสถานการณ์ต่าง ๆ ด้วยความเข้าใจ ลดความตื่นตระหนก การรับรู้ข้อมูลข่าวสารที่เป็นจริงมากขึ้น วิจารณ์และวิจารณ์กลางคนเรียนรู้ที่จะพึ่งตนเอง และผู้สูงอายุ มีความสามารถในการเข้าถึงเทคโนโลยีมากขึ้น ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะความตื่นตัวในการป้องกันและความปลอดภัย สอดคล้องกับแนวคิดของ Wae (2020) ที่ประชาชนทุกช่วงวัยควรจะมีการเรียนรู้และสร้างความเข้มแข็งด้วยตนเองได้ เช่น การยกระดับมาตรการดูแลตนเองและป้องกันกลุ่มเสี่ยงในบ้าน หรือชุมชน การดูแลกันเรื่องความมั่นคงทางอาหาร เป็นต้น และ 3) การแก้ไขปัญหาจากภาครัฐ พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ของทั้ง 3 จังหวัด อยากให้ภาครัฐจัดการให้ความรู้ประชาชนเรียนรู้ที่จะพึ่งพาตนเอง ให้ความรู้การใช้ช่องทางออนไลน์หรือช่องทางต่าง ๆ ในการหารายได้ ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะความกังวลในระยะยาวของการระบาด สอดคล้องกับ Wae (2020) กล่าวว่า ภาครัฐควรยกระดับให้มีมาตรการทางสังคม ในการดูแลประชาชนทุกช่วงวัย เช่น การประกอบอาชีพออนไลน์ การตั้งโรงงาน การดูแลกันเรื่องความมั่นคงทางอาหาร และการส่งเสริมการดำเนินชีวิตในรูปแบบใหม่ที่แตกต่างไปจากเดิม เป็นต้น

ผลจากการวิจัยวัตถุประสงค์ที่ 3

พบว่า เกิดพัฒนากลไกความร่วมมือของเครือข่ายวิจัยของทั้ง 3 จังหวัด มาจัดทำ “สื่อประชาสัมพันธ์ กระบวนการสร้างการเรียนรู้ในการปรับตัวของชุมชนวิถีใหม่” ในรูปแบบของภาพดิจิทัลและวีดิทัศน์ ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะความต้องการส่งเสริมให้ประชาชนในพื้นที่ศึกษาเกิดการพัฒนากระบวนการสร้างการเรียนรู้ในการปรับตัวของชุมชนวิถีใหม่ตามบริบทของชุมชนท้องถิ่นในแต่ละจังหวัด ซึ่งสอดคล้องกับ Rupngam (2002), and Kangwanpoom (2011) ที่เน้นการมีส่วนร่วมในแก้ไขปัญหา ร่วมกับการใช้วิทยาการที่เหมาะสมและสนับสนุนประชาชนในชุมชนที่เกี่ยวข้องเพื่อการพัฒนาอย่างสร้างสรรค์ และสอดคล้องกับ Department of Mental Health (2020) ที่กล่าวถึงการส่งเสริมการใช้ชีวิตปกติใหม่ในด้านพฤติกรรมและความรู้เกี่ยวกับการดูแลสุขภาพสุขอนามัย และสุขภาพตามแนวทางของกระทรวงสาธารณสุข

ผลจากการวิจัยวัตถุประสงค์ที่ 4

พบว่า เกิดพัฒนากลไกความร่วมมือของเครือข่ายวิจัยของทั้ง 3 จังหวัด มาจัดทำ “ข้อเสนอแนะแนวทางการวางแผนมาตรการป้องกันการควบคุมการระบาด และการรับมือของโรคโควิด-19” ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะความต้องการถอดบทเรียนและถ่ายทอดผลการวิจัยสู่การวางแผนมาตรการต่าง ๆ ที่เหมาะสมกับบริบทของพื้นที่ ซึ่งสอดคล้องกับ Donthu and Gustafsson (2020) ในการปรับตัวเพื่อให้เข้ากับสถานการณ์โรคโควิด-19 ประชาชนต้องปฏิบัติตามมาตรการป้องกันอย่างเคร่งครัด ตอบสนองต่อพฤติกรรมและความต้องการ (Wisanan & Prapasri, 2022)

สรุปผล

จากการศึกษาผลกระทบและความวิตกกังวลกับการปรับตัวของชุมชนภายใต้สถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคโควิด-19 ของประชาชนจังหวัดสุราษฎร์ธานี จังหวัดระนอง และจังหวัดชุมพร ภายใต้กรอบแนวคิดการมีส่วนร่วมของประชาชนกับความปกติใหม่ในวิถีชีวิต พบว่า ในภาพรวมกลับมีผลกระทบเชิงบวกต่อสมาชิกในครัวเรือนทุกด้าน โดยเฉพาะอย่างยิ่งด้านสังคมและสิ่งแวดล้อม ที่มีการเรียนรู้ที่จะแบ่งปันและดูแลคนอื่นมากขึ้น เช่น ดูแลผู้สูงอายุในชุมชน แบ่งปันหน้ากากอนามัยให้เพื่อนบ้าน เป็นต้น รองลงมาคือ ด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ ที่ประชาชนมีความกระตือรือร้นในการรับข้อมูลข่าวสารที่เป็นประโยชน์ต่อการดำเนินชีวิต อย่างสม่ำเสมอจากช่องทางต่าง ๆ ด้านการศึกษา คือการที่นักเรียน/นักศึกษาเรียนรู้การใช้เทคโนโลยีและเครื่องมือสื่อสารเพื่อการเรียนรู้ผ่านรูปแบบออนไลน์มากขึ้น ส่วนด้านเศรษฐกิจ ทำให้สมาชิกในครัวเรือนมีความตระหนัก และเห็นความสำคัญในการออมเงินสำรองเพื่อใช้จ่ายในภาวะฉุกเฉิน และในด้านสุขภาพ คือสมาชิกในครัวเรือนหันมาดูแลสุขภาพตนเองมากขึ้น เช่น ออกกำลังกายอย่างสม่ำเสมอ การสวมหน้ากากอนามัย และล้างมือด้วยเจลแอลกอฮอล์เป็นประจำ เป็นต้น

นอกจากนี้ ยังพบว่าส่วนใหญ่มีการขอคำแนะนำความรู้และวิธีป้องกันตนเองจากครอบครัว/ญาติก่อน รองลงมาคือ เพื่อน เจ้าหน้าที่ของสำนักงานสาธารณสุขจังหวัด และ อสม. ทั้ง 3 จังหวัด อีกทั้ง ยังได้นำนโยบาย/มาตรการบริหารจัดการของการศึกษาครั้งนี้ นำโดยมหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานีสามารถทำหน้าที่ประสานงานระหว่างภาครัฐและประชาชนในพื้นที่ทั้ง 3 จังหวัด ให้ปฏิบัติตามมาตรการต่าง ๆ ได้อย่างมีประสิทธิภาพ เช่น การคัดกรองและตรวจสอบข้อมูล เป็นต้น และสามารถบรรลุเป้าหมายในการช่วยเหลือประชาชน เช่น การแจกอาหาร ประชาสัมพันธ์ข้อมูลช่วยเหลือของรัฐ รวมถึงการจัดสรรพื้นที่ที่เหมาะสมในการรองรับการให้บริการโรงพยาบาลสนามในกรณีจำเป็น เป็นต้น พร้อมทั้งการเตรียมอุปกรณ์ป้องกัน การปรับสภาพจิตใจของทุกฝ่ายให้พร้อมรับมือกับการระบาดของโรคโควิด-19 ระลอกใหม่ ต่อไป

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะที่ได้จากการวิจัย

จากวัตถุประสงค์ของการศึกษาครั้งนี้ในภาพรวมคือ การติดตามพฤติกรรมการใช้ชีวิต การปรับตัว และการเรียนรู้ของประชาชน รวมทั้งการสำรวจความคิดเห็นของประชาชนเกี่ยวกับการป้องกันและแก้ไขปัญหา ตลอดจนการพัฒนากระบวนการสร้างการเรียนรู้ในการปรับตัวของชุมชนวิถีใหม่ เพื่อนำมาจัดทำข้อเสนอแนะแนวทางการวางมาตรการป้องกันการแพร่ระบาดของโรคโควิด-19 ในพื้นที่ 3 จังหวัด พบว่า เป็นการดำเนินงานวิจัยที่อยู่ในสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคโควิด-19 ซึ่งองค์ความรู้เรื่องโรคโควิด-19 ยังเป็นความรู้ใหม่ที่มหาวิทยาลัยหน่วยงานภาครัฐ และประชาชนที่เกี่ยวข้องมีความจำเป็นต้องมีการศึกษา ทบทวน ตรวจสอบ และฝึกปฏิบัติอย่างต่อเนื่อง ทั้งในช่วงของการวิจัยและหลังการวิจัยไปแล้ว

ดังนั้นหน่วยงานภาครัฐ ภาคเอกชน และภาควิชาการที่เกี่ยวข้องควรดำเนินการ ศึกษาและส่งเสริม ได้แก่ 1) ด้านการปรับตัว ควรฝึกอบรมการใช้เทคโนโลยี เพื่อการศึกษา การป้องกัน ติดตาม ควบคุมการแพร่ระบาดของโรคโควิด-19 ของคนทุกช่วงวัย และโดยเฉพาะเยาวชนและผู้สูงอายุ 2) ด้านพฤติกรรมการใช้ชีวิต ควรฝึกอบรมการวางแผนทางการเงิน รวมถึงการประกอบอาชีพเสริมเพื่อสร้างรายได้ที่สอดคล้องกับอาชีพเกษตรกรรม ประมงพื้นบ้าน และการค้าขาย การปลูกพืชที่สามารถเก็บเกี่ยวได้ในระยะเวลาสั้น เพื่อการลดต้นทุนด้านอาหารในครัวเรือนแล้วยัง

สามารถจำหน่ายได้ง่าย และ 3) ด้านความวิตกกังวล ควรเร่งให้ความสำคัญกับการจัดหาวัคซีนที่ให้ประชาชนโดยเร็ว และควรสร้างความมั่นใจของประชาชนทั้งในด้านเศรษฐกิจและด้านสุขภาพให้กลับสู่สภาวะปกติโดยเร็ว

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

ในการศึกษาครั้งนี้ เป็นเพียงการศึกษาโดยกลุ่มเลือกจากประชากรเพียงบางพื้นที่ ซึ่งอาจจะไม่ครอบคลุมหรือได้ข้อมูลที่ครบถ้วน ดังนั้น ในการศึกษารุ่นต่อไปจึงควรเน้นการศึกษาเพิ่มเติมในพื้นที่อื่น ๆ ที่มีความเสี่ยงเพิ่มมากขึ้น อีกทั้ง ควรมีการศึกษาความเสี่ยงที่จะเกิดขึ้นกับกลุ่มประชากร เช่น กลุ่มผู้สูงอายุ หรือกลุ่มผู้มีโรคติดต่อเรื้อรังเพิ่มเติม จะได้แนวทางหรือมาตรฐานการป้องกันได้อย่างเหมาะสมและควรนำข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถามมาสังเคราะห์ เพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนางานวิจัยในปีต่อ ๆ ไป

องค์ความรู้ใหม่

ภายใต้การแพร่ระบาดของโรคโควิด-19 การวิจัยครั้งนี้สามารถดำเนินงานให้บรรลุตามวัตถุประสงค์ด้วยการมีส่วนร่วมของประชาชนกับหน่วยงานภาครัฐ และมหาวิทยาลัยบนความปกติใหม่ในวิถีชีวิต ที่ทำให้ได้มาซึ่งผลการศึกษา การแก้ไขปัญหา การเสนอแนะแนวทางการวางมาตรการป้องกัน การสื่อสารและประชาสัมพันธ์ และโดยเฉพาะคือการส่งเสริมและพัฒนาประชาชนให้ได้รับความรู้ และมีความตระหนักในการปรับตัว ตลอดจนการรับมือกับโรคโควิด-19 ทั้งด้านเศรษฐกิจ ด้านสุขภาพ ด้านสังคมและสิ่งแวดล้อม ด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ และด้านการศึกษาอย่างเข้มแข็งและสอดคล้องกับบริบทของชุมชน เพื่อนำไปสู่ความเข้มแข็งในรูปแบบชุมชนวิถีใหม่

นอกจากนี้ ได้พบองค์ความรู้ใหม่ คือ “การสร้างและพัฒนากลไกความร่วมมือของเครือข่ายวิจัย” ซึ่งประกอบด้วย นักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี ผู้นำชุมชน อสม. ผู้บริหารสำนักงานสาธารณสุขจังหวัด ผู้บริหารสำนักงานประชาสัมพันธ์จังหวัดสุราษฎร์ธานี ผู้ทรงคุณวุฒิ และโดยเฉพาะประชาชนในพื้นที่ศึกษาทั้ง 3 จังหวัด ที่เข้ามามีส่วนร่วมในการขับเคลื่อนงานวิจัยในครั้งนี้จนแล้วเสร็จ และตอบสนองความต้องการของทุกฝ่าย

References

- Amnaj, T., Phrakhr K., & Pimphorn S. (2021). Social Management in the New Normal Era. *Journal of MCU Buddhaphanya Review*. 6(1), 221-229.
- Chaikij, P., & Chitsawang, S. (2021). The Fake News's Infodemic about the COVIC-19 Pandemic and the Preventive Measures in Thailand. *Rajapark Journal*, 15(40), 19-21.
- Department of Disease Control. (2020). *Health Workers' Guide to Emergency Response Case of the Coronavirus Disease 2019 Outbreak in Thailand*. Ministry of Public Health.
- Department of Mental Health. (2020). *The Knowledge of Mental Health Care in the Situation of the COVID-19 Outbreak: "Ready Mind, not Getting Sick"*. Department of Mental Health, Ministry of Public Health.
- Department of Provincial Administration. (2020). *Official statistics registration systems*.
<https://stat.bora.dopa.go.th/stat/statnew/statMenu/newStat/home.php>

- Donthu, N., & Gustafsson, A. (2020). Effects of COVID-19 on Business and Research. *Journal of Business Research*, 117, 284–289. <https://doi.org/10.1016/j.jbusres.2020.06.008>
- He, H., & Harris, L. (2020). The Impact of COVID-19 Pandemic on Corporate Social Responsibility and Marketing Philosophy. *Journal of Business Research*, 116, 176–182.
- Kangwanpoom, C. (2011). Importance of Participatory Process in Urban Regeneration: Case Study of Wat Mangkorn Kammalawat MRT Station's Surrounding Areas. *Journal of Architectural/Planning Research and Studies*, 11(1), 21–35.
- Klomjai, T., Kaewjaiboon, J., & Chatwarat, T. (2020). Knowledge and Behavior of People Regarding Self-care Prevention from Novel Coronavirus 2019 (COVID-19). *Nursing Public health and Education Journal*, 21(2), 29–39.
- Lagunaa, L., Fiszmana, S., Puertaa, P., Chayab, C., & Tárregaa, A. (2020). The Impact of COVID-19 Lockdown on Food Priorities. Results from a Preliminary Study Using Social Media and an Online Survey with Spanish Consumers. *Food Quality and Preference*, 86, 1–9. doi.org/10.1016/j.foodqual.2020.104028.
- Nophaket, N. (2011). *Development for a Process of Community-active Planning: A case of Prik Municipality's Landscape Master Plan*. Thai Health Promotion Foundation.
- Rupngam, Y. (2002). *The Participation of Government Officials from the Bureau of Budget in Reforming the Bureaucratic System*. Institute of Development Administration.
- Sangawangwatthana, T., Sirisaiyas, N., & Bodeerat, G. (2020). New Normal Complex Adjustment of Thai People After COVID-19: Coordination and Business. *Journal of Administration and Administration local innovation*, 4(3), 371–386.
- Sarawut, D., Thaveesak, S., Sarojn, B., Ampika, S., & Hadsayarat, K. (2022). People's Participation in Environment Management of Suan Luang District Office Bangkok Metropolis. *Rajapark Journal*, 16(45), 399–413.
- Secretariat of the House of Representatives. (2020). *Knowledge Source about COVID-19*. <https://library.parliament.go.th/en/node/2355>
- Siriboon, U., Rojanaprapayon, R., & Jantarakolica, K. (2020). Customer Relationship Management, Marketing Mix and Intercultural Communication in Context of Private Hospitals and Medical Tourists. *Rajapark Journal*, 16(18), 20.

- Sohrabi, C., Alsafi, Z., O'Neill, N., Khan, M., Kerwan, A., Al-Jabir, A., Losifidis, C., & Agha, R. (2020). World Health Organization Declares Global Emergency: A Review of the 2019 Novel Coronavirus (COVID-19). *International Journal of Surgery*, 76, 71–76.
<https://doi.org/10.1016/j.ijisu.2020.02.034>
- Sutthinarakorn, W. (2014). *Participatory Action Research and Conscientization*. Siam Printing.
- Uwanno, B. (2011). *Study Report on People's Participation in Public Policy Process*. AP Graphic Design & Printing.
- Wae, A. (2020). COVID-19 and Today's Learning to Health Behavior Change. *Journal of The Health Education Professional Association*, 35(1), 24–29.
- Wangwassana, S. (2021). Negative Influential Factors from COVID-19 Pandemic on Passenger Service's Happiness in work: A Case study of Bangkok Flight Services (BFS), *Rajapark Journal*, 15(39), 20–21.
- Wanrudee, S., & Vadhana, J. (2022). A Comparative Analysis of Student Scores in Managerial Accounting Course in the COVID-19 Situation. *Rajapark Journal*, 16(45), 414–427.
- Wayo, W., Charoennukul, A., Kankaynat, C., & Konyai, J. (2020). Online Learning Under the COVID-19 Epidemic: Concepts and Applications of Teaching and Learning Management. *Regional Health Promotion Center 9 Journal*, 14(34), 285–298.
- Wisanan, O., & Prapasri, P. (2022). The Adaptation of Digital Marketing Communication for Thai Dessert Shops in Post COVID-19 Pandemic. *Rajapark Journal*, 16(49), 315–330.
- Yamane, T. (1973). *Statistics: An Introductory Analysis* (2nd ed.). Harper & Row.